

DUURZAAM- HEIDS- VERSLAG 2020

DUUR- ZAAMHEIDS- VERSLAG 2020

LEESWUZER

Dit duurzaamheidsverslag is gebaseerd op gegevens van 2018 en 2019. Het verslag toont welke maatregelen de UGent neemt om de transitie naar een duurzamere samenleving mee vorm te geven én te versnellen en welke resultaten daarbij geboekt worden. De verschillende duurzaamheidsthema's worden in aparte hoofdstukken behandeld, maar uiteraard is er een sterke verwevenheid en moeten we streven naar synergieën.

Het verslag is het resultaat van een ruim participatief traject waarbij veel academici en beleidsmedewerkers een constructieve bijdrage leverden. Dit traject zorgt niet alleen voor sterk gestoffeerde en gedragen thematische hoofdstukken, maar stimuleerde ook een open en boeiend debat over de richting waarop de UGent moet inzetten.

In ons streven naar een meer duurzame universiteit worden we geconfronteerd met verschillende snelheden. Aan de ene kant zien we mooie resultaten gebaseerd op onderbouwde en ambitieuze beleidsplannen en gerealiseerd met toegewezen middelen op vlak van personeel, werking en/of investeringen. Ook de vervolgstappen zijn duidelijk en kunnen heel concreet geduid worden. Aan de andere kant hebben we mature ideeën die voortvloeien uit talrijke denkprocessen en experimenten, maar die we in overleg met de bevoegde organen nog verder moeten uitwerken. Het is een bewuste keuze om zowel gerealiseerde initiatieven en concrete actiepunten als mature ideeën (en vele tussenvormen) in dit duurzaamheidsverslag op te nemen. Op die manier tonen we interessante en leerrijke veranderingsdynamieken. **De agendapunten die voor ons het meest essentieel zijn in de transitie naar een duurzame universiteit en dus het meest aandacht verdienen, staan in het vetgedrukt.**

Het rapport volgt de G4-richtlijnen van het **Global Reporting Initiative (GRI)**, een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt.

Een uitgebreide versie vindt u op www.ugent.be/duurzaam > duurzaamheidsverslag

Universiteit Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25, 9000 Gent
duurzaam@ugent.be

INHOUD

DUURZAAMHEIDSVISIE & KRACHTLIJNEN VOOR DE UGENT	3
WOORD VOORAF	4
HOE KIJKT DE UGENT NAAR DE DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN (SDG'S)?	6
KRACHTLIJN 1: CREËREN VAN SUBSTANTIËEL DRAAGVLAK VOOR DUURZAME ONTWIKKELING	10
KRACHTLIJN 2: INTEGRATIE VAN DUURZAME ONTWIKKELING IN ONDERWIJS EN ONDERZOEK	
ONDERWIJS	15
ONDERZOEK	19
KRACHTLIJN 3: IMPLEMENTATIE VAN DUURZAME ONTWIKKELING IN DE BEDRIJFSVOERING	
DUURZAME CAMPUSONTWIKKELING	24
ENERGIEBEHEER	27
MOBILITEIT	33
LUCHTEMISSIES	38
GROEN & BIODIVERSITEIT	42
WATERBEHEER	45
AANKOOP- & MATERIAALBELEID	49
VOEDING	54
WERKEN AAN DE UGENT	59
SOCIALE INCLUSIE & MENSENRECHTEN	62
GRI-INDICATOREN	68
MET DANK AAN	69

DUURZAAMHEIDSVISIE & KRACHTLIJNEN VOOR DE UGENT

De UGent wil een toonaangevende kennisinstelling zijn voor een toekomst die ecologisch, sociaal en economisch duurzaam is, binnen een lokale en mondiale context.

Hiertoe:

- creëert de UGent een substantieel **draagvlak** voor duurzame ontwikkeling.
- integreert de UGent duurzaamheid in haar **onderwijs, onderzoek & dienstverlening**.
- implementeert de UGent duurzaamheid in haar **bedrijfsvoering & organisatie**.

Dit is de visie waarachter de UGent zich eind 2013 schaarde. Sindsdien kwam er heel wat in beweging. Het duurzaamheidskader vormt een leidraad en zorgt voor een positieve uitstraling, waardoor steeds meer mensen zich willen engageren en steeds meer initiatieven opgestart worden.

Deze publicatie kwam tot stand in samenwerking met de commissie Duurzaamheidsbeleid, Green Office Gent, het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, de denktank Transitie UGent en de verschillende directies van de Centrale Administratie.

WOORD VOORAF

2020, De Grote Pauze. Het coronavirus functioneert als een straffe resetknop. Onze universiteit loopt leeg, het land gaat in lockdown, de wereld komt tot stilstand. Het virus toont hoe de globalisering ons wereldwijd met elkaar verbindt, maar ook dat veel ondergewaardeerde jobs letterlijk levensbelangrijk zijn, dat ongelijkheden nog kunnen toenemen, dat het gangbare economische systeem kwetsbaar is, dat onze consumptie- en productiepatronen op grenzen kunnen botsen.

Ook de rol van wetenschap in de samenleving is door de coronacrisis meer op de voorgrond gekomen. Denk aan het belang van de juiste wetenschappelijke kennis als basis van doeltreffend beleid. Van experts die haarfijn kunnen uitleggen wat we precies weten. Van onderzoekers die de nodige ruimte krijgen om te onderzoeken wat we nog niet weten. Van academici die voorbij de acute crisis kijken en die, over de grenzen van groepen en disciplines heen, paden naar een verdere toekomst uittekenen. In het 'oude normaal' drong dat besef niet overal even goed door. Of werd er te weinig naar gehandeld.

We krabbelen ondertussen voorzichtig recht en velen willen terug naar dat 'oude normaal'. Het coronavirus heeft de klimaatpijbelars dan wel uit het nieuws verdreven, de problemen die zij aankartten zijn daarmee niet opgelost. Moeten we wel zonder meer streven naar een kopie van onze vroegere consumptie- en productiepatronen en onze mens-natuurrelatie? Leert de coronacrisis niet dat we de waarschuwingen van experts maar beter ernstig nemen? De uitdagingen op het vlak van klimaat, biodiversiteit, grondstoffenschaarste, sociale ongelijkheid, armoede, ... blijven dan ook immens. Ze zijn bovendien sterk met elkaar verweven en kennen vele ruimtelijke schalen en tijdsdimensies waarop onder meer daardoor geen kant-en-klaar antwoord te formuleren valt.

Door de bruuske stilstand zal de CO₂-uitstoot in 2020 een dip vertonen. De diepste dip in jaren. Maar die zorgt niet voor een ommekeer. Collectieve stilstand is geen klimaatplan, en is al zeker geen rechtvaardige oplossing. Een structurele ombouw van onze fossiele economie en samenleving is dat wel. Daar willen wij op inzetten.

Universiteiten hebben bij het aanpakken van deze duurzaamheidsuitdagingen immers een prominente rol te spelen. Aan universiteiten wordt nieuwe kennis en expertise ontwikkeld en uitgewisseld, en in een krachtig antwoord op complexe vraagstukken omgezet. Zo kunnen overheden met kennis van zaken geadviseerd en het vertrouwen van de samenleving gewonnen worden. Ook al worden we geconfronteerd met controverses, onzekerheden en normativiteit, als wetenschappelijke instelling moeten we robuuste kennis nastreven over duurzaamheidskwesties, ons mengen in het publieke debat, nóg meer wijzen op de urgentie en nóg meer aandacht vragen voor 'het waarom'. Wij hebben hiervoor meer legitimiteit en kennis dan politici. Hen willen we de komende jaren krachtig aanmoedigen om samen met ons en met niet-academische experts de gewenste paden uit te tekenen om een meer duurzame wereld te bereiken.

Daarnaast moeten we onze studenten vertrouwd maken met complexe duurzaamheidsvraagstukken, hun voldoende bagage geven om hiermee aan de slag te gaan en hun engagement aanmoedigen. Als grote en gerespecteerde instituten hebben universiteiten een voorbeeldfunctie: in hun eigen werking kunnen zij duidelijk maken dat andere modellen mogelijk zijn, zowel door ruimte en kansen op opschaling te geven aan beloftevolle bottom-up-initiatieven als door sturend leiderschap te tonen bij transities van structuren en culturen.

Het duurzaamheidsrapport van de UGent bevat een verslag van de geleverde inspanningen én een plan van aanpak. Met dit rapport tonen we aan de buitenwereld welke stappen we vanuit onze instelling nemen om de transitie naar een duurzame samenleving vorm te geven en te versnellen, en welke resultaten we daarbij boeken. Want laat één zaak duidelijk zijn: de ecologische en sociale uitdagingen waar we voor staan vereisen een heel ambitieuze en krachtdadige houding van iedereen. De UGent-community heeft tijdens de coronacrisis meer dan ooit getoond dat ze van aanpakken weet. Laat ons dit ook doen voor die nog grotere uitdaging die de klimaatverandering is.

Rik Van de Walle en Mieke Van Herreweghe
rector en vicerector UGent

Rik Van de Walle en Mieke Van Herreweghe, rector en vicerector UGent

De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties

belangrijk om te wijzen op enkele valkuilen die ervoor kunnen zorgen dat de rol en de impact van de SDGs op hun best bescheiden en in het slechtste geval contra-productief zullen zijn. Zo laat het open en niet-bindende karakter van de SDGs (en de hele logica achter dit model) veel ruimte om te doen alsof er wordt ingezet op duurzaamheid. Kleinere actoren (bv. bedrijven en NGO's) brengen dan bijvoorbeeld louter SDGs in beeld die al centraal staan in de eigen werking ('cherry picking') en grotere actoren (bv. overheden en universiteiten) gaan simpelweg SDG-labels klevende op alle lopende initiatieven. Telkens blijft het zoeken naar werkelijke transformaties van structuren, culturen en praktijken. SDGs lenen zich dan ook perfect voor een managementsdenken waarbij doel-middelverwarring na verloop van tijd gaat domineren.

We raden sterk aan om 'cherry picking' en het simpelweg 'afvinken' van één of enkele SDGs te vermijden. Meer zelfs, in ons onderzoek, onderwijs en eigen werking moeten we erkennen en bestuderen hoe de SDGs in relatie staan tot elkaar en complex op elkaar ingrijpen. SDGs zijn een ondeelbaar geheel⁴. De interacties beter in kaart brengen en leren begrijpen, zijn bijgevolg belangrijke onderzoeksdoelen. Meer concreet denken we aan volgende vragen: hoe, in welke mate en op welke termijn genereert een actie binnen één SDG een positief of negatief effect op andere SDGs? Zo toont een VN-studie aan dat SDG 12 'Verantwoorde consumptie en productie' connecties vertoont met maar liefst 14 andere SDGs⁵. En zoals ook reeds in deze tekst vermeld, mag SDG 8 'Eerlijk werk en economische groei' niet apart worden nagestreefd, maar wel in samenhang met 10 andere SDGs. Efficiënt omgaan met grondstoffen wordt hier onder andere gezien als een integraal onderdeel van SDG 8 en er wordt dan ook gevraagd deze samenhang te respecteren in oplossingsstrategieën en beleid.

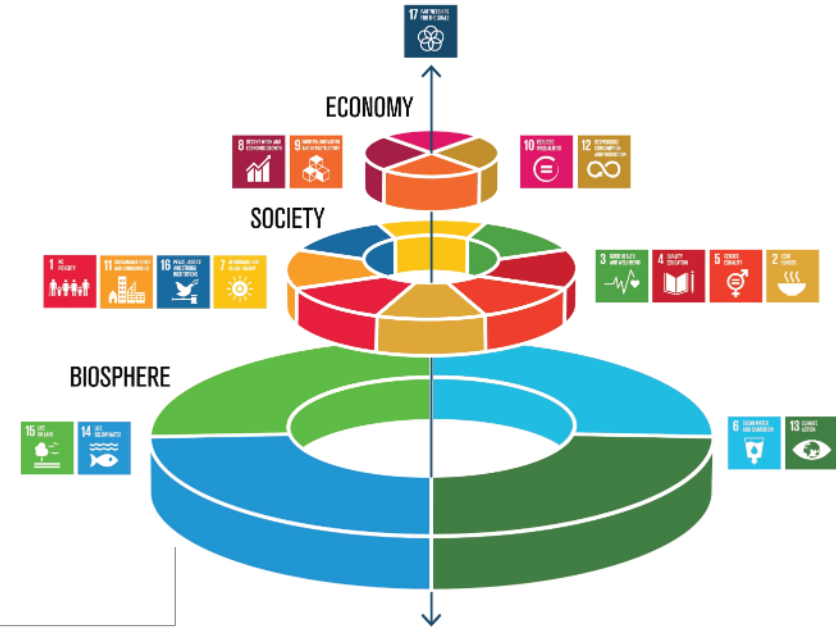
Bovenstaande figuur waarin de 17 SDGs in 3 rijen worden weergegeven lijkt de complexe interacties tussen de SDGs te negeren. De SDGs worden gewoon naast elkaar gezet. Alles lijkt altijd even belangrijk. En wanneer alles als 'strategisch' bestempeld wordt, is er misschien helemaal geen strategie. Daarom pleiten wij ervoor om telkens opnieuw reliëf te creëren en daarbij de logica van de donut-economie en het geneste duurzaamheidsmodel te hanteren. Folke et al. stellen voor om daarbij de SDGs voor te stellen als een grote bruidstaart⁶. Zo wordt meteen duidelijk dat ecologische, sociale en economische uitdagingen in samenhang moeten worden bekeken. Ter inspiratie tonen we hieronder een mooi voorbeeld van een 'wedding cake model' rond duurzame en gezonde voeding. Dit door Rockström en Sukhdev ontwikkeld model toont onder meer dat doelen rond de reductie van armoede (SDG 1) en het tegengaan van honger (SDG 2) onlosmakelijk zijn gekoppeld aan gendergelijkheid (SDG 5), degelijk werk (SDG 8) en verminderde ongelijkheid (SDG 10).

[3] United Nations (2018) <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

[4] Nilsson M., Griggs D., Visbeck M. (2016) "Map the interactions between sustainable development goals" *Nature* 534:320–322.

[5] Le Blanc D. (2015) Towards integration at last? The sustainable development goals as a network of targets UN DESA, 19 p.

[6] Folke C., Biggs R., Norström A., Reyers B. & Rockström J. (2016) "Social-ecological resilience and biosphere-based sustainability science" *Ecology and Society* 21(3):41.

SDG-taartmodel rond duurzame en gezonde voeding⁷

[7] Rockström J. & Sukhdev P. (2016) How food connects all the SDGs. Stockholm Resilience Institute, 2 p.

Ruimte voor een boeiend debat

Met deze tekst erkennen we de aanwezigheid van conflicterende duurzaamheidsperspectieven en de complexiteit van duurzaamheidsvraagstukken. Dit is zeker ook relevant bij het gebruik van de SDGs. Het gebrek aan gestolde, algemeen aanvaardbare definities en strategieën kan op het eerste zicht als problematisch worden gezien, maar wanneer we dit nog deels vloeibare gegeven omarmen, ontstaat wel meteen ruimte voor een boeiend maatschappelijk debat, zowel over relevante wetenschappelijke kennis als over normatieve toekomstbeelden. Het duurzaamheidsconcept laat immers toe te discussiëren over fundamentele keuzes: wat betekent goed leven binnen een ecologisch veilige en sociaal rechtvaardige ruimte? In welke wereld willen we leven? En uiteraard: hoe en in welke richting moet onze universiteit evolueren?

KRACHTLUN 1 **CREËREN VAN EEN SUBSTANTIEEL DRAAGVLAK VOOR DUURZAME ONTWIKKELING**

“ Samen experimenteren om op kleine schaal dat duurzaam toekomstbeeld zichtbaar te maken: dat doen we graag met Transitie UGent en Green Office Gent, met personeelsleden en studenten. Maar we moeten erover waken dat we niet experimenteren om te experimenteren. We testen uit om te tonen dat iets mogelijk is, om die projecten vervolgens op te schalen en versneld uit te rollen. Laat dus maar komen, die brede uitrol van parking-make-overs, plantaardige catering, multidisciplinaire studentenprojecten rond duurzaamheidskwesties, ...”

Riet Van de Velde, milieucoördinator UGent

Transitie UGent, een denktank van een 200-tal geëngageerde studenten en personeelsleden, experts en beleidsmedewerkers identificeert tijdens een bijeenkomst uitdagingen en zoekt naar mogelijke duurzame oplossingen.

Het duurzaamheidsbeleid wordt gestuurd en opgevolgd vanuit de commissie Duurzaamheidsbeleid en wordt gevoerd vanuit verschillende hoeken. Zo werd duurzaamheid door de UGent als een universiteitsbrede beleidskeuze naar voren geschoven, naast de beleidskeuzes diversiteit, activerend leren, maatschappelijke identiteit, talentmanagement en alumniwerking. Faculteiten en directies werden gevraagd om actieplannen te formuleren om duurzaamheid explicieter te integreren in het studieaanbod en/of in te zetten op een efficiënter ruimte- en energiegebruik. Acht faculteiten en zes directies gingen hierop in en twee opdrachtgevers ondersteunen hen bij de realisatie hiervan.

Daarnaast zijn heel wat studenten en personeel actief in duurzaamheidsprojecten. De Green Office vormt het aanspreekpunt, verbindt en versterkt het duurzaamheidsbeleid door samenwerkingen op te starten tussen beleidsmedewerkers, onderzoekers, studenten, vrijwilligers, de stad, ... en zet sterk in op communicatie en participatie. Zo zijn er geregeld sensibiliseringscampagnes en roept het duurzaamheidspact vakgroepen op om actief engagementen aan te gaan op het vlak van duurzaamheid. De geëngageerde studenten vinden elkaar met het project 'Making Tomorrow', waarin ze uitgedaagd worden om zelf de leiding te nemen in duurzaamheidsacties en -experimenten of tijdens de 'Sustainights', info- of doe-avonden rond verschillende duurzaamheidstopics. In het kader van Global Minds zijn er geregeld lezingen, waarbij prominente sprekers telkens een bepaalde SDG belichten.

De denktank Transitie UGent houdt op een enthousiaste en constructieve manier druk op de ketel. Zij is samengesteld uit een 200-tal geëngageerde personeelsleden, studenten, experts en beleidsmedewerkers en fungeert als een open vernieuwingsnetwerk dat heel wat nieuwe suggesties aanbrengt. De deelnemers proberen de systeemveranderingen die nodig zijn voor de transitie naar een duurzame samenleving bespreekbaar en zichtbaar te maken met nieuwe beleidsvoorstellen, kleinschalige experimenten, acties, ...

Maar ondanks al dit engagement, is de kloof tussen wat moet veranderen en wat daadwerkelijk verandert zeer groot. In het voorbije jaar kwamen heel wat mensen op straat: Students for Climate, Scientists for Climate, Fridays for Future, ... Deze mobilisatie liet zich ook voelen aan de UGent. Meer dan 1.800 mensen ondertekenden een petitie met de vraag om de klimaatnoodtoestand uit te roepen aan de UGent en te werken aan een klimaatplan, waardoor de klimaatdoelstellingen worden gehanteerd om in de verschillende beleidsdomeinen de lijn uit te zetten en de grenzen af te bakenen. Met de campagne 'Run the Climate' werd daarnaast aandacht gevraagd voor enkele heel concrete verbeterpunten.

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Versterken van het duurzaamheidsbeleid in de organisatie

BEREIKT

De Green Office, de Stadsacademie en de vele andere actoren die zich inzetten voor een duurzamere UGent kregen een vaste stek in de Green Hub van het UFO-gebouw. De locatie heeft een creatieve en duurzame uitstraling, is zichtbaar en gemakkelijk toegankelijk voor studenten.

LOPENDE

Acht faculteiten en zes directies formuleerden voor de periode 2019-2023 actieplannen om duurzaamheid explicieter te integreren in het studieaanbod en/of in te zetten op een efficiënter ruimte- en energiegebruik. Twee opdrachtgevers ondersteunen hen bij de realisatie hiervan.

NIEUW

De UGent, in hoofde van de rector en gesteund door vele wetenschappers, neemt het voortouw in het publieke debat en ijvert voor een doortastend beleid dat omgaat met onzekerheid en complexiteit en sterk voorbijgaat aan het 'status quo'-denken, zowel met betrekking tot de klimaatcrisis als de herstelplannen na de coronacrisis.

NIEUW

De UGent grijpt de wetenschappelijke inzichten aan, alsook de vraag om de klimaatnoodtoestand uit te roepen en andere gelijkaardige initiatieven zoals 'Run the Climate', om de 'sense of urgency' te erkennen en hiernaar te handelen met bijkomende concrete en effectieve maatregelen. Alle relevante beleidsplannen zullen afgestemd worden met de klimaatdoelstelling, zoals al gebeurde voor de thema's energie en biodiversiteit. Het geheel wordt het klimaatplan voor de UGent met korte-, middellange- en langetermijndoelstellingen, waarvan de realisatie tussentijds wordt gemonitord. Zo kan worden bijgestuurd waar nodig (zie ook duurzame campusontwikkeling).

v.l.n.r., v.b.n.o. Global Minds programma, met lezingen over SDG-thema's; Klimaatbetoog door Nic Balthazar in de Aula; Campagne 'Oceans are rising, so get informed' tijdens de klimaatop in Madrid; Klimaatmarsen met o.a. Students4Climate en Scientists4Climate; Studentenondernemers experimenteren met DRIPL-smaakwaterautomaten, zonder wegwerpverpakking en op basis van leidingwater; Ecomarkt; Prijzuitreiking van de duurzaamheidsaward de 'Groene ruijter'; Duurzaamheidsbezoek van Koningin Mathilde; Studenten werken duurzaamheidsacties uit in Making Tomorrow.

Versterken van intern netwerk

LOPENDE

De Green Office Gent, het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, de facultaire milieucommissies, de duurzaamheids- en milieuwerggroepen, de vertegenwoordigers in raden en commissies, de studentenwerking, D'URGENT, ... versterken zichzelf en breiden uit en gaan aan de slag met nieuwe duurzaamheidsinitiatieven.

LOPENDE

Experten, beleidsmedewerkers en geëngageerde personeelsleden en studenten bundelen hun krachten rond specifieke duurzaamheidsthema's (circulair bouwen, internationalisering, water, ...) en proberen zo het beleid te sturen (cfr. biodiversiteit, energie, mobiliteit).

Versterken van extern netwerk

LOPENDE

De relaties met andere Green Offices, de Associatie Universiteit Gent, The Shift, International Sustainable Campus Network, ENLIGHT, ... worden verder uitgebouwd.

UGent Fossil Free

BEREIKT

De 3 financiële portefeuillebeheerders van de UGent hebben zich gealigneerd met het ambitieniveau van de UGent. Dat houdt in dat er niet langer geïnvesteerd wordt in fossiele brandstof, wapen-, kansspel-, tabaks- of pornografie-industrie en dat er actief geïnvesteerd wordt in hernieuwbare energie én bedrijven met een lage CO2-impact. Momenteel wordt een aanbesteding gelanceerd om onder dezelfde UGent-voorwaarden nieuwe portefeuillebeheerders aan te trekken, zodat we tot een duurzame en gediversifieerde portefeuille komen.

LOPENDE

De UGent is voortrekker en informeert en ondersteunt andere instellingen om mee te stappen in dit nieuwe duurzame beleggingskader.

KRACHTLUN 2 INTEGRATIE VAN DUURZAME ONTWIKKELING IN ONDERWIJS & ONDERZOEK

ONDERWIJS

“Omdat controverses vaak opduiken bij duurzaamheidsvraagstukken en elk perspectief noodzakelijkerwijs zijn eigen blinde vlekken creëert, moeten we bescheiden blijven bij het aanreiken van objectief juiste oplossingspaden. Laat ons studenten confronteren met verschillende interpretaties en perspectieven, maar zonder te vervallen in relativisme. De urgentie van duurzaamheidsuitdagingen vraagt immers om geëngageerde posities en wetenschappelijk onderbouwde oplossingen. Ook dat moeten studenten leren ontwikkelen. (En lees nu opnieuw de eerste zin)”

Thomas Block, directeur Centrum voor Duurzame Ontwikkeling en oprachthouder duurzaamheid UGent

Studenten organiseerden een Summerschool Klimaat, waarin de klimaatproblematiek een week lang vanuit verschillende invalshoeken werd bestudeerd.

Het hoger onderwijs wordt beschouwd als een belangrijke katalysator voor duurzame ontwikkeling, onder meer via haar onderwijsopdracht. Jaarlijks 40.000 jonge mensen vormen, kan en moet het duurzaamheidsdenken versterken. Daarom wil de UGent via haar onderwijs bijdragen aan een duurzamere samenleving en haar studenten voldoende vertrouwd maken met (de verwevenheid van) ecologische en sociale duurzaamheidsproblemen en mogelijke oplossingen.

Voortbouwend op het groeiend aantal opleidingsonderdelen met een duurzaamheidsfocus en het succes van enkele piloottrajecten waarbij opleidingen duurzaamheid integreerden in het volledige onderwijsaanbod, bestliste de UGent om nog een versnelling hoger te schakelen door duurzaamheidseducatie centraal te stellen in de universiteitsbrede beleidskeuze 'duurzaamheid'. Zes faculteiten formuleerden hierrond ambitieuze doelstellingen om hun studenten meer vertrouwd te maken met de complexiteit van actuele duurzaamheidskwesties.

Tegelijk zagen andere boeiende educatieve initiatieven het licht. Zo werd voor en door UGent-studenten een eerste Summer School Klimaat ingericht, kreeg het idee voor een nieuwe master rond duurzaamheid voor sociale wetenschappers vorm en inhoud (complementair aan bestaande masteropleidingen met een duurzaamheidsfocus in de exacte wetenschappen), werden de bijeenkomsten van het lerend netwerk 'Duurzaamheid in mijn vak' telkens druk bijgewoond, werd verder nagedacht over een dynamisch platform voor maatschappelijk ingebed onderzoek door studenten, kreeg de Stadsacademie structurele ondersteuning voor een doorstart, werd een train-the-trainersessie voor opleidingen ontwikkeld en werkte de UGent mee aan een interuniversitair online leerpad voor docenten.

Meer info op: www.ugent.be/duurzaam > onderwijs

DUURZAAMHEIDS- AGENDA

Versterken van het duurzaamheidsbeleid in de organisatie

BEREIKT

De directie Onderwijsaangelegenheden en duurzaamheidsexperten van de UGent overleggen geregeld over onderwijsinitiatieven met een duurzaamheidsfocus en de inbedding hiervan in het beleid. De universiteitsbrede beleidskeuze 'duurzaamheid' versterkt dit proces.

BEREIKT

Er werd een beleidsmedewerker Duurzaamheid aangesteld binnen de directie Onderwijsaangelegenheden.

BEREIKT

De UGent peilt in alle opleidingsevaluaties naar duurzaamheidsaspecten. Zo wordt aan studenten gevraagd aan te geven in welke mate ze de kans kregen om na te denken over ecologisch duurzame en sociaal rechtvaardige oplossingen voor problemen.

Inhoudelijke integratie van duurzaamheid in het opleidingsaanbod

BEREIKT

Binnen de UGent groeit het aantal opleidingsonderdelen met een duurzaamheidsfocus.

BEREIKT

Vijf opleidingen doorliepen een pilootproject met docenten, studenten en experts om duurzaamheid sterker in te bedden: de opleidingen Handelswetenschappen, Burgerlijk Ingenieur Werktuigkunde-Elektrotechniek, Rechten, Industrieel Ingenieur Electromechanica en Sociaal Werk. Tevens startte een opschalingstraject binnen de faculteit Economie en Bedrijfskunde om te onderzoeken hoe duurzaamheid te integreren in alle opleidingen van de faculteit.

LOPENDE

Ondersteund door een opdrachtgever grijpen zes faculteiten de strategie rond de universiteitsbrede beleidskeuzes aan om duurzaamheid sterker te verankeren in hun onderwijs. Na een pilootproject in één of meerdere opleidingen wordt nadien per faculteit ingezet op een opschalingstraject voor alle opleidingen.

NIEUW

In de Sociale Wetenschappen wordt een nieuwe interdisciplinaire master ontwikkeld met een focus op (de governance van) duurzaamheidstransities.

NIEUW

Er wordt ingezet op ondersteuning van en afstemming tussen onderwijspraktijken waarbij studenten in een transdisciplinaire setting aan de slag gaan met duurzaamheidsuitdagingen van binnen of buiten de universiteit (Community Service Learning, Stadsacademie, Durf Ondernemen, Living Lab Campus Sterre,...). Een werkgroep wordt opgericht die de verschillende initiatieven en onderwijspraktijken in kaart brengt, op elkaar afstemt, ondersteunt, meer zichtbaar maakt en waar kan opschaaft. Eén van de scenario's die deze werkgroep zal verkennen is de deelname aan het hernieuwde concept van de Wetenschapswinkel (samen met de VUB en de UA).

Professionalisering van docenten: naar betere vakken met aandacht voor duurzaamheid

BEREIKT

Een lerend netwerk helpt individuele docenten om duurzaamheid te integreren in hun vak.

LOPENDE

Jaarlijks worden voor een drietal opleidingsonderdelen designworkshops georganiseerd om (onderdelen van) deze vakken te (her)ontwikkelen zodat de complexiteit van duurzaamheidsvraagstukken en interactieve werkvormen centraal komen te staan.

NIEUW

Er wordt een aanbod uitgebouwd rond duurzaamheidseducatie binnen het reguliere en vernieuwde ondersteuningsaanbod voor docenten en assistenten. Voor opleidingen komt er een train-the-trainersessie, voor individuele docenten wordt gewerkt aan een blended training, waarvan het online leerpad – resultaat van een intensieve interuniversitaire samenwerking – tegen begin academiejaar 2020-21 wordt voorzien.

Ondersteuning van onderwijsinitiatieven door studenten

BEREIKT

De Summer School Klimaat voor en door UGent-studenten wordt jaarlijks ingericht en ondersteund (geannuleerd in 2020 door de coronacrisis).

LOPENDE

Geëngageerde studenten experimenteren in vakken met 'Student-led education' en werken deze aanpak verder uit.

LOPENDE

Via een universiteitsbrede enquête wordt bij alle studenten gepeild naar de mate waarin duurzaamheidsuitdagingen en -vraagstukken (voldoende) aan bod komen in alle UGent-opleidingen (geannuleerd in 2020 door de coronacrisis).

NIEUW

Verschillende mogelijkheden worden verkend om enerzijds inzichten uit masterproeven rond duurzaamheidsvraagstukken beter te valoriseren en anderzijds een prijs toe te kennen aan de beste masterproef rond duurzaamheid.

KRACHTLUN 2 INTEGRATIE VAN DUURZAME ONTWIKKELING IN ONDERWIJS & ONDERZOEK

ONDERZOEK

“Duurzaamheid is een thema waar zowat alle UGent'ers aan kunnen bijdragen en waarvoor we ze thematisch kunnen en moeten samenbrengen. Laat ons van de UGent een proeftuin maken waar de eigen ontwikkelingen rond duurzaamheid maximaal ingezet worden. Onderzoek in actie, dus.”

Korneel Rabaey, Hoogleraar Vakgroep Biotechnologie en Chief Technology Officer van CAPTURE

'The Mobble' is een modulair bouwcomponent ontwikkeld door een team van studenten van de faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur in het kader van de internationale Solar Decathlon wedstrijd. Dit modulair bouwsysteem met duurzame en energie-efficiënte technieken is breed inzetbaar en betaalbaar bij renovatie van hoogbouw. Het concept won 5 prijzen.

De UGent wil de mogelijkheden voor onderzoek naar een meer sociaal rechtvaardige en ecologisch duurzame toekomst verder stimuleren zonder uit het oog te verliezen welk efficiënt economisch systeem daarmee verzoenbaar is. Dergelijk onderzoek past een grote verscheidenheid aan wetenschappelijke benaderingen toe, vaak door middel van een multi-, inter- en transdisciplinaire aanpak en vertrekt vanuit een grote maatschappelijke impact.

Dergelijk onderzoek moet te verzoenen zijn met de evaluatie- en loopbaancontext. Academici moeten de vrijheid en het vertrouwen krijgen om excellent onderzoek te verrichten naar diverse thema's. Tegelijk moeten ze kansen krijgen tot talentontwikkeling. Met de nieuwe visie op onderzoeksevaluatie en het nieuwe loopbaan- en bevorderingsbeleid maakte een model dat overwegend leidde tot kwantitatieve en outputgecentreerde invulling, plaats voor een kwalitatieve benadering die ruimte biedt voor maatschappelijke impact en Open Science (zie ook 'Werken aan de UGent'). Open Science stelt dat wetenschappelijk onderzoek transparant, reproduceerbaar en maximaal herbruikbaar is. Cruciaal daarbij is duurzame toegang tot wetenschappelijke output (niet alleen publicaties, maar ook andere componenten zoals onderzoeksdata). Dat vergt respect en een open vizier, alsook flexibele en gecoördineerde samenwerking tussen vele disciplines en het vakkundig delen en uitwisselen van informatie, niet enkel binnen de onderzoekswereld maar waar mogelijk ook met het grote publiek.

De UGent wil de komende jaren alvast blijven investeren in het stimuleren en ondersteunen van inter- en transdisciplinaire onderzoekssamenwerking en maatschappelijke valorisatie. Een vruchtbare voedingsbodem is immers noodzakelijk om bottom-up-onderzoeksinitiatieven te laten groeien. Dat deze context aanwezig is binnen de UGent bewijst de aanwezigheid van en UGent-steun voor nieuwe veelbelovende onderzoeksnetwerken, zoals interdisciplinaire consortia 'Stadsacademie' en 'UGent Human Rights Research Network', het 'Centre for the Social Study of Migration and Refugees (CESSMIR)', de International Thematic Networks 'Sustainability Education' (SEDwise), 'Green-Chem' en 'Bioresource recovery from organo-biological residues and wastes' (Infinity), de strategische investering van 3 professorambten rond 'Urban waste and circular economy', Business Development Centres 'Cleantech voor duurzame chemische productie' (CleanChem), 'Biobased production systems' (Biomolecules), 'Innovatieve technologieën voor duurzame bouwmaterialen en structuren' (DuraBUILDmaterials), 'Energie-onderzoek en -innovatiecommunity' (EnerGhentIC), 'Innovaties voor duurzame aquacultuurproductie' (Aquaculture) en 'Valorisatie van nevenstromen uit de industrie' (End-of-Waste), het 'International centre of excellence for the African Great Lakes' Natural Capital' (CAFRINAT), het 'Centre for Advanced Process Technology for Urban Resource recovery' (CAPTURE), etc.

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Een stimulerende onderzoeksomgeving gebaseerd op vrijheid, vertrouwen en talentontwikkeling

BEREIKT

De UGent heeft sinds 1 oktober 2018 een nieuw loopbaan- en bevorderingsbeleid voor professoren. Gelijkaardige principes worden sinds eind 2019 ook toegepast binnen de loopbanen van specifiek wetenschappelijk personeel (IOF Business Developers en IDC-coördinatoren).

BEREIKT

De UGent kent standaard een basisfinanciering toe voor elke startende professor (met een aanstellingspercentage van ten minste 50%). Het BOF-Startkrediet bedraagt 210.000 euro.

NIET BEREIKT

Binnen de Onderzoeksraad werden de mogelijkheden onderzocht om de basisfinanciering te versterken (bv. naar analogie met het BOF-startkrediet), maar er werd geconcludeerd dat de relatief beperkte BOF-middelen voorlopig weinig ruimte laten voor een uitbreiding van deze financiering.

Multi- en interdisciplinair onderzoek verder versterken

LOPENDE

Met terugkerende oproepen rond o.a. 'interdisciplinaire projecten', 'interdisciplinaire onderzoeksconsortia met maatschappelijke impact', 'geconcerteerde onderzoeksacties' (GOA's), 'IOF business development centra', 'international thematic networks', 'de strategische investering in 21 professoren-ambten' werd interdisciplinair onderzoek en samenwerking gericht op (maatschappelijke) impact gestimuleerd.

LOPENDE

Onderzoeksgroepen en consortia binnen de UGent worden geregistreerd en geïnventariseerd in het onderzoeksinformatiesysteem GISMO, waardoor wetenschappelijke expertise van UGent-onderzoekers raadpleegbaar wordt tegen eind 2020, zowel door interne als externe gebruikers.

NIEUW

Versillende directies van de centrale administratie onderzoeken samen met interdisciplinaire onderzoeksinitiatieven de wensen en mogelijkheden om fysieke ruimten te voorzien, evt. voor de duur van een project, die de dominante en (infra)structurele verkokering vermijdt (gaande van gezamenlijke kantooruimte over faculteiten heen tot gedeelde onderzoekslabo's).

Inter- en transdisciplinair onderzoek rond duurzaamheidsvraagstukken stimuleren en ondersteunen

BEREIKT

De UGent ondersteunt via terugkerende oproepen tal van onderzoeksconsortia die zich richten op complexe duurzaamheidsvraagstukken.

BEREIKT

Er is een UGent-visie en -aanpak ontwikkeld om met duurzaamheid en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) om te gaan.

NIEUW

De directie Onderzoeksangelegenheden voorziet ondersteuning bij de implementatie van de UGent-visie inzake duurzaamheid en SDG's (zie hierboven) binnen projectvoorstellen voor Europees onderzoek, Strategisch Basisonderzoek, ... Zo is een algemene webpagina beschikbaar alsook feedback op maat mogelijk.

NIEUW

De UGent zet in op 'living labs' rond bv. circulair bouwen, de energietransitie, waterrobuustheid, duurzame mobiliteit, groene en biodiverse campussen, etc. Er wordt een denkoefening gestart rond de (structurele) financiering van deze werking (bv. pistes inzake innovatieve aanbestedingen, IOF-middelen, investeringsbudget, etc.).

NIET BEREIKT

De mogelijkheden worden bekeken en experimenten worden ondersteund om duurzaamheid te integreren binnen de Doctoral Schools. Binnen deze opleiding kunnen competenties zoals interdisciplinariteit, systeemdenken, maatschappelijke valorisatie en het adequaat omgaan met complexe duurzaamheidskwesties en socio-technische transitie aan bod komen.

Maatschappelijke valorisatie van onderzoek

BEREIKT

In het H2020-project ACCOMPLISH werden instrumenten ontwikkeld om co-creatie, impact en valorisatie te ondersteunen. De resultaten worden geïmplementeerd, onder meer door de IDC-coördinatoren.

BEREIKT

Maatschappelijke valorisatie wordt ingebed in onderzoeksevaluaties bij BOF-oproepen en loopbaanmodellen zodat voldoende waardering en incentives worden gecreëerd voor onderzoekers die investeren in maatschappelijke valorisatie.

NIET BEREIKT

Maatschappelijke valorisatie werd niet ingebed in de interne financieringsleutels.

LOPENDE

In het onderzoeksinformatiesysteem GISMO kunnen onderzoekers niet alleen hun onderzoeksthema's, methodes en infrastructuur registreren, maar ook hun activiteiten in het kader van impact en valorisatie.

NIEUW

Naast een Open Access beleid voor publicaties, wil de UGent nu ook inzetten op Open Data (onderzoeksdata) in lijn met de FAIR-principes (Findable, Accessible, Interoperable en Reusable). Op die manier neemt zowel de beschikbaarheid, herbruikbaarheid en toepasbaarheid als de transparantie, controleerbaarheid en betrouwbaarheid toe.

NIEUW

In het kader van de universiteitsbrede beleidskeuze 'maatschappelijke impact' ontwikkelt de UGent een maatschappelijk valorisatiefonds. Met deze middelen worden onderzoekers gestimuleerd om hun onderzoeksactiviteiten maatschappelijk te valoriseren. Maatschappelijke impact heeft hier niet enkel betrekking op economische impact, maar evenzeer op uitdagingen met betrekking tot ecologische duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid.

Internationalisering

LOPENDE

Het geïntegreerd beleidsplan 'internationalisering' neemt duurzaamheid mee op binnen verschillende actielijnen. In die context lopen er verschillende projecten aan de UGent gefinancierd met federale ontwikkelingssamenwerkingsmiddelen (VLIR-UOS) rond thema's van gezondheidszorg, landbouw, milieu, onderwijs, ... die kunnen bijdragen tot het behalen van de SDG's. Ook worden verschillende strategische partnerschappen verder uitgebouwd:

- Regionale platformen, om de kennis rond activiteiten met/voor/in/over bepaalde regio's te centraliseren en te verbreden (Afrika, CESAM (Centraal- en Latijns-Amerika) en ASEAN platform),
- Internationale Thematische Netwerken, die academische netwerken opzetten rond belangrijke onderzoeksthema's met impact op het Globale Zuiden (o.a. rond mycotoxines (MYTOX-SOUTH), seksuele en reproductieve gezondheidszorg (ANSER), bestuur in conflictsituaties (Conflict and Development), natuurlijke rijkdommen (CAFRINAT)), en
- Strategische Institutionele Partnerschappen met partners in het Globale Zuiden (Can Tho (Vietnam), ESPOL (Ecuador), Jimma (Ethiopië) en UWC (Zuid-Afrika)).

KRACHTLIJN 3 **IMPLEMENTATIE VAN DUURZAME ONTWIKKELING IN DE BEDRIJFSVOERING**

DUURZAME CAMPUSONTWIKKELING

“Iedere bouwwerf, iedere renovatie betonneert decennia de toekomst van onderzoek en onderwijs. Daarom worden krijtlijnen uitgezet. Principes die de keuzes richting geven en ervoor zorgen dat er éénheid wordt gecreëerd in de verscheidenheid. Een duidelijke visie op het faciliteren van onderwijs en onderzoek wordt vastgelegd, met de uitdagingen van de 21ste eeuw voor ogen, met name digitaliteit, mobiliteit en duurzaamheid. Investeren in denkwerk over bakstenen is minstens zo belangrijk als investeren in de bakstenen zelf.”

Koen Jonckheere, professor Kunstgeschiedenis en projectsponsor van het project 'ruimtelijk masterplan UGent 2050'

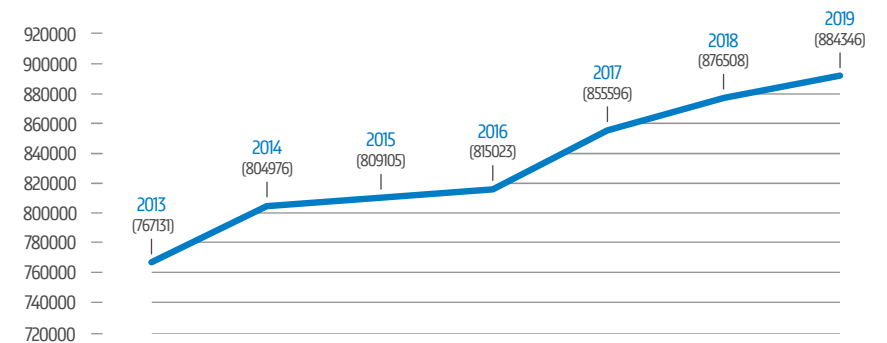
De UGent werkt aan een langetermijnvisie voor het gebouwenpatrimonium en buigt zich over volgende vragen: Hoe komen we tot een duurzame campusontwikkeling? Welke gebouwen hebben nog voldoende kwaliteit om gerenoveerd te worden? Hoe vullen we de beschikbare ruimte optimaal in? Hoe evolueren we naar CO₂-neutrale campussen?

De UGent is een dynamische universiteit waar de vraag naar ruimte constant wijzigt. Er zijn steeds meer studenten en personeelsleden, er komen nieuwe noden voor onderzoek door nieuwe technologieën of nieuwe speerpunten, nieuwe lesvormen, ...

Om dit op te vangen kwamen er heel wat nieuwe gebouwen bij. Maar de ruimte wordt steeds schaarser en wordt niet altijd optimaal benut. Daarom engageerde de UGent zich in het onroerend beleidsplan 2019-2028 om een compacte universiteit te realiseren met een efficiënt en zuinig ruimtegebruik. Het functioneel zoneren en groeperen van bv. gelijkaardige activiteiten levert winsten op naar gebouwbeheer, procesbeheer en toegangscontrole (in geval van risicovolle activiteiten), is energie-efficiënter, bevordert samenwerking en flexibiliteit, ... Bovendien is er de druk om CO₂-neutraal te worden, om niet alle open ruimte die nog rest op te souperen, om slimmer om te gaan met mobiliteit, ...

Om onze campussen verder duurzaam te ontwikkelen, wordt er gewerkt aan een masterplan 2050 voor het gebouwenpatrimonium. Dit plan tekent de richting uit, stelt de beleidskeuzes duidelijk, bakent bepaalde grenzen af en werkt stappen uit voor de komende 10 jaar. Zo voorkomen we lock-ins, waarbij we niet decennia lang de gevolgen moeten dragen van niet-duurzame keuzes. Bij deze oefening worden beleidsmedewerkers, bestuurders, experts en de Stad Gent betrokken. De conclusies die uit dit plan komen zijn bruikbaar om de meerjarenbegroting van het investeringsplan bij te sturen.

Evolutie van netto-oppervlakte gebouwen

De evolutie van de netto-oppervlakte aan gebouwen (m²) sinds 2013.

De performante, compacte & inspirerende universiteit

BEREIKT

Om de ecologische voetafdruk van de UGent te beperken en efficiënter om te gaan met ruimte werd de oppervlakenorm voor laborruimte aangepast en het centraal auditoriumbeheersysteem geoptimaliseerd. Daarnaast wordt het plaats- en tijdsafhankelijk werken-concept verder uitgerold en wordt geëxperimenteerd met core-facilities, waarbij infrastructuur, materiaal en/of diensten gedeeld worden over verschillende vakgroepen en onderzoeksgroepen heen, eventueel zelfs extern.

LOPENDE

Er wordt een masterplan 2050 opgemaakt voor het gebouwenpatrimonium, waarin een richtinggevende toekomstvisie met duidelijke beleidskeuzes wordt uitgeschreven. Op basis hiervan wordt een roadmap uitgetekend, die toelaat om toekomstige campusontwikkelingen en investeringen (bij) te sturen.

LOPENDE

Vijf directies en zes faculteiten legden operationele doelstellingen vast om bij te dragen aan duurzame campusontwikkeling in het kader van de universiteitsbrede doelstelling 'duurzaamheid'.

Klimaatplan UGent

LOPENDE

Duurzaamheid en de klimaatdoelstellingen worden de komende jaren fundamentele en ingrijpende voorwaarden bij de verdere ontwikkeling van het UGent-patrimonium. Om deze krijtlijnen duidelijk te krijgen, worden alle relevante beleidsplannen van de UGent hierop afgestemd, zoals al gebeurde voor de thema's energie en biodiversiteit. Het geheel wordt het klimaatplan voor de UGent (zie ook krachtlijn 1, draagvlak).

ENERGIEBEHEER

“De voorstellen uit de lopende energietransitiestudies voor campussen illustreren de grote uitdagingen die de UGent moet aangaan om gebouwen en energieinfrastructuur aan te passen zodat campussen op termijn kunnen losgekoppeld worden van fossiele energie. Grootschalige aanpassingen zijn echter noodzakelijk om de ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2050 te kunnen waarmaken.”

Arnold Janssens, professor Bouwfysica en bouwconstructieve toepassingen en oprachthouder duurzaamheid UGent

In oktober 2019 werd een zonnepaneelinstallatie van 154 kWpiek op het dak van het sportcomplex GUSB in gebruik genomen.

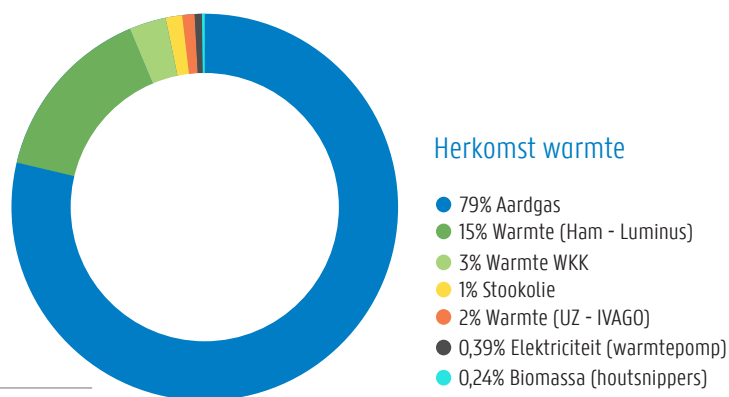
De UGent schaart zich achter de EU-ambitie om klimaatneutraal te zijn tegen 2050 en maakte het traject voor de komende 10 jaar concreet met een nieuw energiebeleidsplan 2020-2030.

Eén van de doelstellingen in dit plan is het fossielvrij bouwen en renoveren. De ontwerpplannen voor de nieuwe homes en de nieuwe onderzoeksgebouwen op de campussen Heymans en Sterre werden hierop afgestemd. Daarnaast wordt voor enkele campussen onderzocht welke stappen in de komende jaren moeten genomen worden om deze in hun geheel te kunnen afkoppelen van fossiele energie.

Naast investeringen zijn ook maatregelen nodig om te komen tot een gedrags- en systeemverandering, o.m. om de ruimte- en energie-efficiëntie in de gebouwen te verhogen. Met nieuwe beleidsmaatregelen wordt geprobeerd om de bezettingsgraad van nieuw ingerichte kantoren en auditoria op te trekken. Daarnaast werden de voorbije jaren 'core facilities' opgezet. Een nieuw beheersysteem voor o.m. reservering, kostendoorrekening, ... moet het samengebruik van onderzoeksinfrastructuur over vakgroepen en faculteiten heen faciliteren.

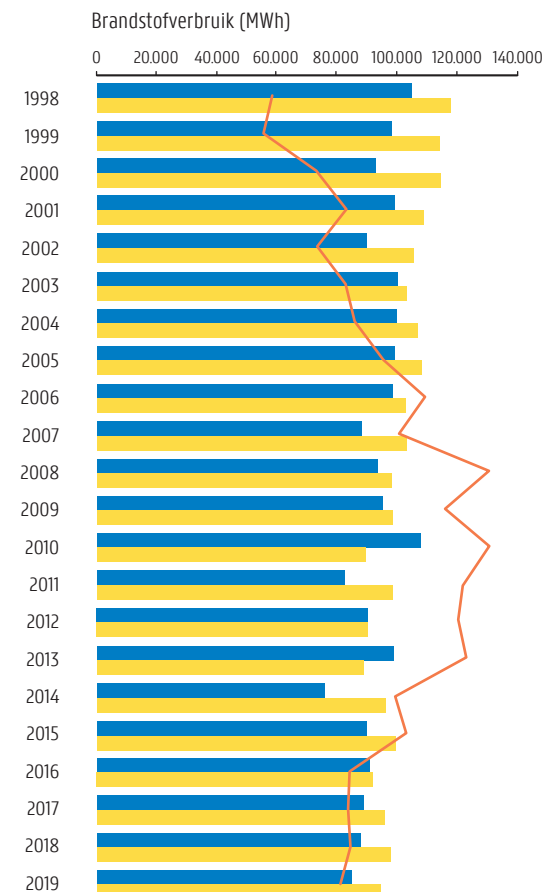
Ook met de universiteitsbrede beleidskeuze 'duurzaamheid' willen verschillende faculteiten en directies inspanningen leveren om de energie-efficiëntie te verhogen.

www.ugent.be/nl/univgent/waarvoor-staat-ugent/duurzaamheidsbeleid/projecten/energiebeleidsplan

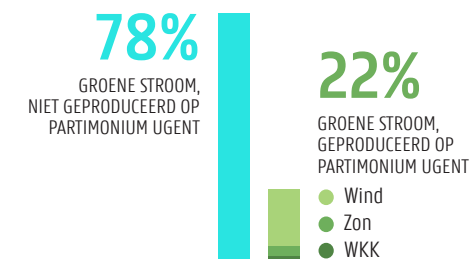
De verwarming van de gebouwen gebeurt hoofdzakelijk met aardgas en warmte van het warmtenet. Verwarming via warmtepompen, warmtekrachtkoppelinginstallatie en biomassa gebeurt nog minimaal.

Evolutie van brandstofverbruik & kosten

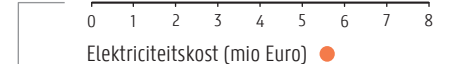
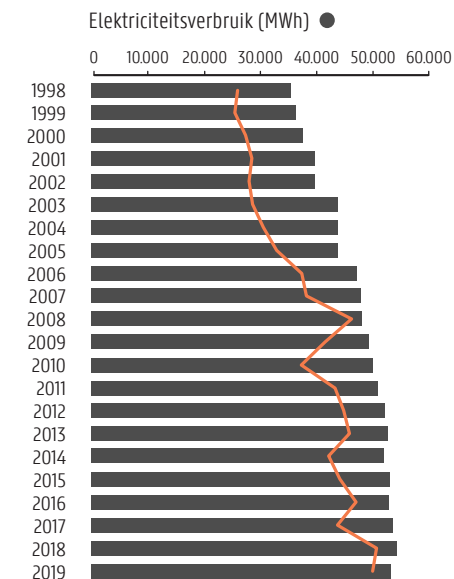
Het gecorrigeerde brandstofverbruik daalde sinds 1998 met 20%, terwijl de brandstofkost steeg met 40% (van 2,1 mio tot 2,9 mio €/jaar). T.o.v. 2018 daalde het werkelijk en gecorrigeerde verbruik in 2019 met 3%.

Groene stroom

De afgenomen elektriciteit bestaat uit aangekochte groene stroom (78%), elektriciteit opgewekt door drie windturbines op campus Proefhoeve (18%), elektriciteit geproduceerd door warmtekrachtkoppelinginstallaties op campus Coupure en campus Ledeganck (3%) en zonnepanelen (0,7%).

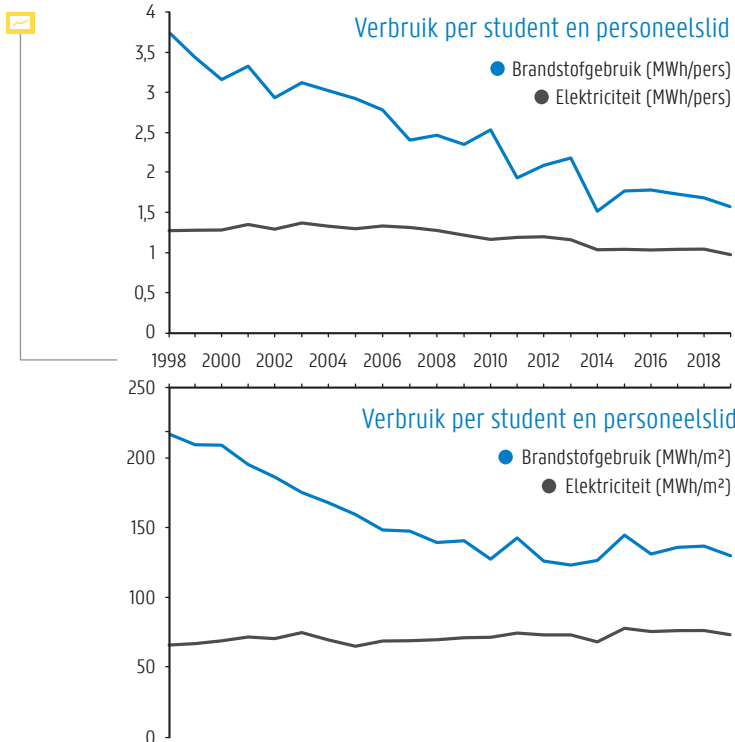
Evolutie van elektriciteitsverbruik & kosten

Het elektriciteitsverbruik steeg sinds 1998 met 50%; de elektriciteitsfactuur steeg met 94% (van 3,4 mio tot 6,7 mio €/jaar). T.o.v. het voorgaande jaar daalde het verbruik met bijna 2%.

Het brandstof- & elektriciteitsgebruik per UGent'er (personeel + student) daalde met resp. 58% en 23%.

Het brandstofverbruik per m² gebouwoppervlak daalde sinds 1998 met 40%; het elektriciteitsverbruik per m² steeg daarentegen met 11%.

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Fossielvrij bouwen & renoveren

NIEUW

Sinds 2015 wordt gestreefd naar bijna-energieneutraliteit in nieuwbouw- en renovatieprojecten. Nu gaat de UGent een stap verder door in te zetten op fossielvrije nieuwbouw en renovatie.

LOPENDE

Voor campussen Sterre, Proeftuin, UZ Gent, Kortrijk en Ostend Science Park lopen energietransitiestudies waarin onderzocht wordt hoe de campussen losgekoppeld kunnen worden van fossiele energie en welke aanpassingen hiervoor nodig zijn bij geplande investeringsprojecten.

Investerings in groene energie

LOPENDE

Om de plaatsing van fotovoltaïsche installaties te versnellen, wordt een samenwerking opgezet met het Vlaams Energiebedrijf. Zij treden binnen de wet van overheidsopdrachten op als aankoopcentrale waardoor de UGent vrijgesteld wordt van een eigen gunningsprocedure.

LOPENDE

De UGent ondersteunt via terugkerende oproepen tal van onderzoeksconsortia die zich richten op complexe duurzaamheidsvraagstukken.

Optimalisatie van bezetting en benutting van bestaande infrastructuur

BEREIKT

De roosterings van auditoria werd geoptimaliseerd, waardoor deze efficiënter ingezet kunnen worden.

BEREIKT

Uit bezettingsmetingen bleek de oppervlakenorm voor laboratoria van 21 m² per voltijdsequivalent (VTE) te ruim. Daartoe werd deze verlaagd naar 18 m² per VTE.

BEREIKT

Er werden een duidelijke visie en richtlijnen geformuleerd rond faculteitsoverschrijdend gebruik van ingeperkte ruimtes voor biotechnologische activiteiten en animalaria.

LOPENDE

De eerste 'core facilities' zijn intussen operationeel, o.m. de COREs Flow cytometrie en Infinity (preklinische beeldvorming) in de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen. Hierdoor worden infrastructuur, materiaal en/of diensten gedeeld over verschillende vakgroepen en onderzoeksgroepen heen, eventueel zelfs extern. Dit concept wordt verder geoptimaliseerd en vindt de komende jaren verder ingang.

NIEUW

Er wordt een denkoefening opgestart om een multi-inzetbare chemiepracticumruimte in te richten, die gedeeld en efficiënt kan gebruikt worden voor alle wetenschappelijke bacheloropleidingen. Dit vereist een afstemming van uurroosters en een goed en betrouwbaar beheer.

NIEUW

Er wordt onderzoek opgestart naar generieke, future proof basisconcepten voor verschillende types laboactiviteiten, die tot op zekere hoogte wisselende gebruikers en activiteiten moeten kunnen toelaten. Voorts zal het tijdstip in het planningsproces waarin gebruikers hun specifieke behoeftes kunnen kenbaar maken, gehervalueerd worden. Nu wordt dit als te vroeg ervaren, waardoor veel te vaak op maat van een specifieke gebruiker wordt ontworpen.

NIEUW

De beschikbare specifieke expertise, infrastructuur en toestellen aan de UGent worden geïnventariseerd i.k.v. het UGent-onderzoeksinformatiesysteem GISMO. Tegen het einde van 2021 moet en zal deze nuttige data over infrastructuur aangeleverd worden aan het Vlaams Onderzoeksportaal FRIS.

Goed gebouwbeheer

LOPENDE

De gebouwssystemen van de resto Diergeneeskunde werden na oplevering doorgelicht door een studie bureau om de werking te evalueren en eventueel bij te sturen, nu het gebouw in gebruik is. Dergelijke werkwijze zal ook toegepast worden na de oplevering van het renovatieproject Dunant 1 en toekomstige projecten.

LOPENDE

In een nieuwe versie van de Ontwerprichtlijn werden verschillende aspecten van GRO, de handleiding voor duurzaam bouwen van de Vlaamse overheid, geïntegreerd. Hiermee wordt een stap verder gezet voor toekomstgericht en goed gebouwbeheer. Deze richtlijnen gaan o.m. over de gekozen locatie, de inplanting van de gebouwen en de installaties, toepassingen voor binnen- en buiteninrichting, schoonmaakbewust ontwerpen, ...

NIEUW

Er zal meer aandacht gaan naar het proactief opvolgen van gebouwbeheersystemen, om regelingen bij te sturen waar nodig. Dit zal resulteren in besparingen in energieverbruik.

Sensibiliseren en responsabiliseren

LOPENDE

Het sensibiliseringsproject 'samen denken over ruimte' beloonde vakgroepen die vrijwillig overbodige ruimte afstonden. Hoewel hierdoor ca. 1.400 m² buiten gebruik gesteld werd binnen de faculteit Wetenschappen, toonde het project aan dat sensibilisering alleen onvoldoende effectief is om extra functionele ruimte te creëren. Er zal gewerkt worden aan vervolgstappen op korte termijn. Zo zal het gebruik van de vriescapaciteit binnen het professionele Bioresource Center Ghent aangemoedigd worden i.p.v. decentrale -80°C-vriezers bij te blijven plaatsen. Ook op lange termijn worden verdere stappen ondernomen, o.a. door een oefening op te starten om kosten voor ruimtegebruik door te rekenen aan de gebruikers.

MOBILITEIT

“ Verplaatsingen binnen Gent zijn ideaal te voet of met de fiets. Heb ik een vergadering op het rectoraat? Campus Dunant – Rectoraat: dat is 3000 stappen enkel of een uitwaaimoment met de dienstfiets. En ik droom van een overvolle ondergrondse parking. Niet met auto's, maar met fietsen en creatieve studenten, personeel en de buurt die er gezamenlijk ondernemen, co-creëren, cultureel actief zijn... en ondergronds gaan!”

Ann Buysse, decaan faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen

Steeds meer personeel en studenten verplaatsen zich met de fiets naar en tussen campussen, wat op verschillende plaatsen zorgt voor een tekort aan fietsenstalling.

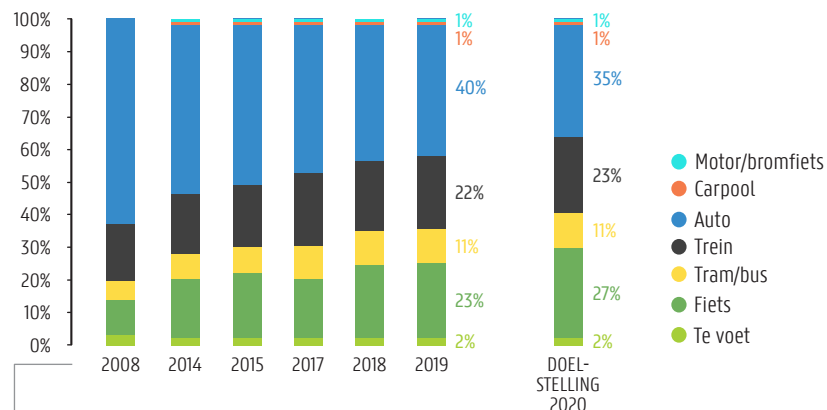
De UGent voert een geïntegreerd mobiliteitsbeleid, waarbij de campussen vlot bereikbaar zijn, de verkeersveiligheid verhoogd wordt en de milieu-impact van de verplaatsingen door personeel en studenten gereduceerd wordt. Door een sturend beleid wil de UGent in 2020 het autogebruik voor woon-werkverkeer reduceren tot 35% en het autogebruik voor studentenverplaatsingen reduceren tot 10%. Anno 2019 komt nog 40% van de personeelsleden met de auto. Heel wat maatregelen om duurzame verplaatsingen te stimuleren werden intussen ingevoerd, maar een sturend duurzaam parkeerbeleid ontbreekt nog.

Bij nieuwbouw- en renovatieprojecten geldt al enkele jaren de 2020-doelstelling, die specifiek bepaald werd voor elke campus en varieert in functie van de ligging. Dit betekent dat geen parking extra wordt voorzien als er volgens deze 2020-doelstelling nog voldoende capaciteit beschikbaar is binnen 15 minuten wandelafstand.

De daling van parkingnoden laat toe om midden in de stad en de campus ruimte te creëren voor recreatie in een vergroende omgeving. Als statement werden reeds enkele kleinere parkings door personeel en studenten omgevormd tot groene zitruimte. Zo tonen we aan dat een aantrekkelijke alternatieve invulling kan gegeven worden aan maaienveldparking als we bereid zijn om iets verderop te parkeren.

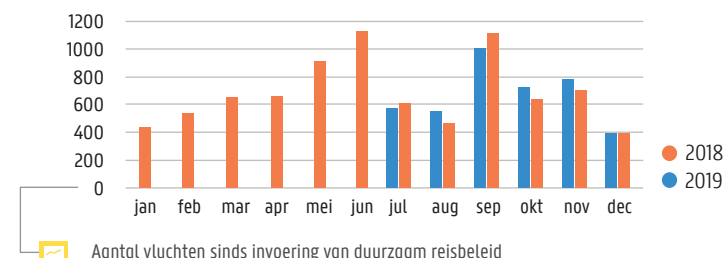
De voorbije jaren legde de UGent de basis van een duurzaam reisbeleid. Het uitgewerkte kader en de bijhorende richtlijnen rond werkverplaatsingen is een voorbeeld voor heel wat organisaties en hogeronderwijsinstellingen. Als universiteit moeten we nu grondig werk maken van vervolgstappen en de voortrekkersrol blijven opnemen. Het geïntegreerd beleidsplan 'internationalisering' kan hier mee de richting uitzetten.

Modal shift woon-werkverkeer - doelstelling

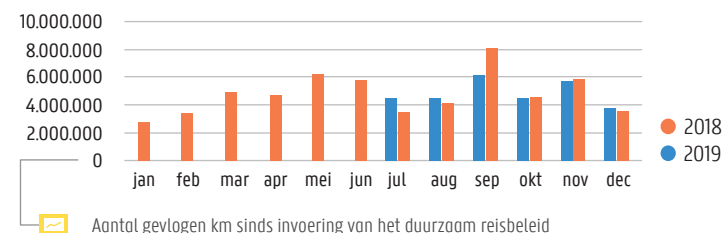
Vervoerskeuze van personeel voor hoofdtraject van hun woon-werkverplaatsing in 2008 (begin van telling), 2015, 2019 en 2020 (ambitie).

Aantal vluchten (extrapolatie) sinds invoering duurzaam reisbeleid

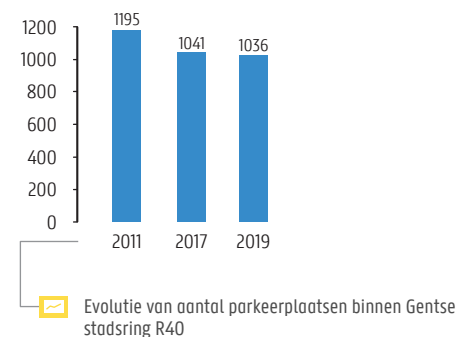
Aantal vluchten sinds invoering van duurzaam reisbeleid

Aantal gevlogen km (extrapolatie) sinds invoering duurzaam reisbeleid

Aantal gevlogen km sinds invoering van het duurzaam reisbeleid

Aantal parkeerplaatsen binnen R40

Evolutie van aantal parkeerplaatsen binnen Gentse stadsring R40

Duurzame vervoerskeuzes stimuleren

LOPENDE

Een mobiele fietshersteldienst, voorbehouden fietsenstalling voor pendelaars aan het station, fietsvergoeding en terugbetaling van de openbaarvervoerskosten, dienstfietsen en deelauto's, leen- en huurkoopsysteem voor e-bikes, uitbreiding van fietsenstalling en de nodige aanpassingen aan nieuwe noden i.v.m. fietskarren, bakfietsen, e-bikes, ... Deze diensten en voorzieningen bewezen hun waarde en worden continu verder uitgebreid. Zo zal bij de heropstart na de coronacrisis sterk ingezet worden op advies op maat voor het gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer.

LOPENDE

Om een verdere verdichting van campus Ardoyen mogelijk te maken, zijn extra mobiliteitsmaatregelen nodig. De UGent werkt samen met de Vervoerregio Gent aan nieuwe fietsinfrastructuur en een beter aanbod van openbaar vervoer.

NIEUW

Iedereen die zich duurzaam verplaatst, krijgt een vergoeding die gelijk is aan de maximaal fiscaal vrijgestelde fietsvergoeding, vanaf een afstand van 1 km. Zo worden alle duurzame vervoersmiddelen gelijkgeschakeld: fiets, te voet, step, skateboard, ...

Ontmoedigen van autogebruik

LOPENDE

Een autoremend parkeerbeleid waarbij personeelsleden die dichtbij hun werkplek wonen niet standaard een parkeerkaart krijgen, werd nog niet ingevoerd. Hier wordt verder aan gewerkt.

NIEUW

Dienstverplaatsingen met de eigen fiets worden tot op heden niet vergoed en materiële schade niet verzekerd. Met de eigen wagen heeft men hier wel recht op. Er wordt gewerkt aan een gelijkschakeling waarbij standaard geen vergoeding meer wordt voorzien voor dienstverplaatsingen tot 5 km met de eigen wagen. Voor dienstverplaatsingen naar bestemmingen verder dan 5 km wordt zowel met de eigen wagens als met de eigen fiets een vergoeding voorzien. Beide vervoerswijzen zullen ook verzekerd worden.

NIEUW

Het aantal parkeerplaatsen aan de homes wordt overal beperkt tot plaatsen voor personen met een beperking, technici en laden en lossen. In uitzonderlijke omstandigheden (bv. voor het inrichten of vrijmaken van de kamers) wordt extra parking voorzien op de nabijgelegen campussen. De vrijgekomen ruimte wordt onthard en ingericht als groene ontmoetingsplek.

NIEUW

Nieuwe elektrische dienstwagens zullen ter beschikking gesteld worden als deelwagen voor buurtbewoners na de werkuren.

NIEUW

Een 80-tal mensen verhuist in 2021 naar Eiland Zwijnaarde en een 400-tal mensen in 2024 naar campus Proeftuinstraat, twee verhuizingen van een centrumlocatie naar sites buiten de stadsring. Extra mobiliteitsmaatregelen (persoonlijk reisadvies, de testkaravaan, Spitspunten die het bestaande netwerk aan fietssnelwegen verbinden met de verschillende bedrijvenzones, ...) moeten ervoor zorgen dat het autogebruik van deze mensen niet opnieuw stijgt. Hiervoor wordt samengewerkt met SPITS, het mobiliteitscoördinatiecentrum voor Gent-Zuid.

Efficiënter gebruik van beschikbare parkings, zodat vrijgekomen (maaiveld)parking anders kan ingericht worden

LOPENDE

De overbodige parkings aan home Bertha en op campussen Proeftuin, Gontrode en Heymans worden omgevormd tot groen, deze onder het sportonderzoekgebouw op campus Dunant tot fietsenstalling.

LOPENDE

Wanneer zich een opportuniteit voordoet (renovatie, verhuis, ...), wordt het aantal parkeerplaatsen in de binnenstad afgebouwd, zoals de maaiveldparkings aan het Rectoraat, de Muinckelde en campus Coupure en de Centerparking. De auto's worden geleid naar beschikbare ondergrondse parkings met overcapaciteit in de nabije omgeving.

Vliegtuigreizen

BEREIKT

Reizen naar bestemmingen die op minder dan 6 uur bereikbaar zijn per bus/trein, gebeuren niet meer per vliegtuig. Voor de CO₂-uitstoot van elke vliegtuigreis wordt een bijdrage geïnd. Een goede communicatie zorgde voor een ruime bekendheid van het beleid, zowel binnen de UGent als daarbuiten.

BEREIKT

Verschillende videoconferentietools worden ondersteund. Deze vonden met de coronacrisis versneld ingang.

NIEUW

Voor studiereizen wordt ook het duurzaamheidsaspect afgetoetst t.o.v. de educatieve meerwaarde, en wordt het duurzaam reisbeleid toegepast voor die studiereizen die de UGent zelf organiseert.

NIEUW

De CO₂-bijdrage bedraagt slechts 15 EUR/ton, wat maar een fractie betekent van het werkelijke compensatiebedrag. Er wordt een voorstel uitgewerkt om een hogere bijdrage te innen, die dan deels zou kunnen aangewend worden voor bv. het subsidiëren van treintickets, ...

NIEUW

Het geïntegreerd beleidsplan internationalisering zet mee de toekomstige lijn uit voor het verder verduurzamen van het reisbeleid.

LUCHTEMISSIES

“ Als wetenschappelijke instelling zijn wij het aan onszelf en de samenleving verplicht een voortrekkersrol te spelen in de strijd tegen de klimaatverandering, meer nog dan vandaag al het geval is. Uit de respons op onze petitie over het afkondigen van de klimaatnoodtoestand blijkt dat er aan de UGent een breed draagvlak bestaat voor een ambitieuzer klimaatbeleid, dat de uitstoot van broeikasgassen verder verlaagt in lijn met wat wetenschappelijk noodzakelijk wordt geacht om een desastreuze klimaatverandering te voorkomen.”

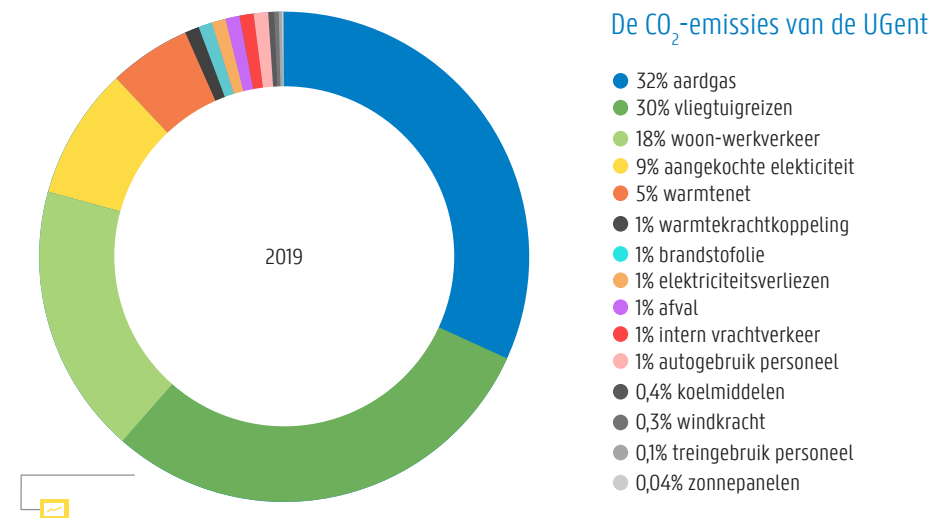
Stef Craps, hoogleraar Engelse letterkunde en mede-initiatiefnemer van de petitie 'Universiteit Gent moet klimaatnoodtoestand uitroepen'

Met de campagne 'Oceans are rising – so get informed' triggerde de UGent studenten en personeel om zich verder te informeren over de klimaatopwarming en actie te ondernemen.

De luchtemissies van de UGent zijn afkomstig van het verbranden van fossiele brandstoffen:

- voor de verwarming van de gebouwen, de zelf geproduceerde elektriciteit en voor de dienstwagens (scope 1)
- voor het opwekken van aangekochte elektriciteit of stadswarmte (scope 2)
- voor het woon-werkverkeer, de dienstverplaatsingen met privéauto's, per trein en per vliegtuig, de verplaatsingen van en naar de campus door de studenten, het waterverbruik, het afval, de vervaardiging van alle goederen die de UGent aankoopt, ... (scope 3).

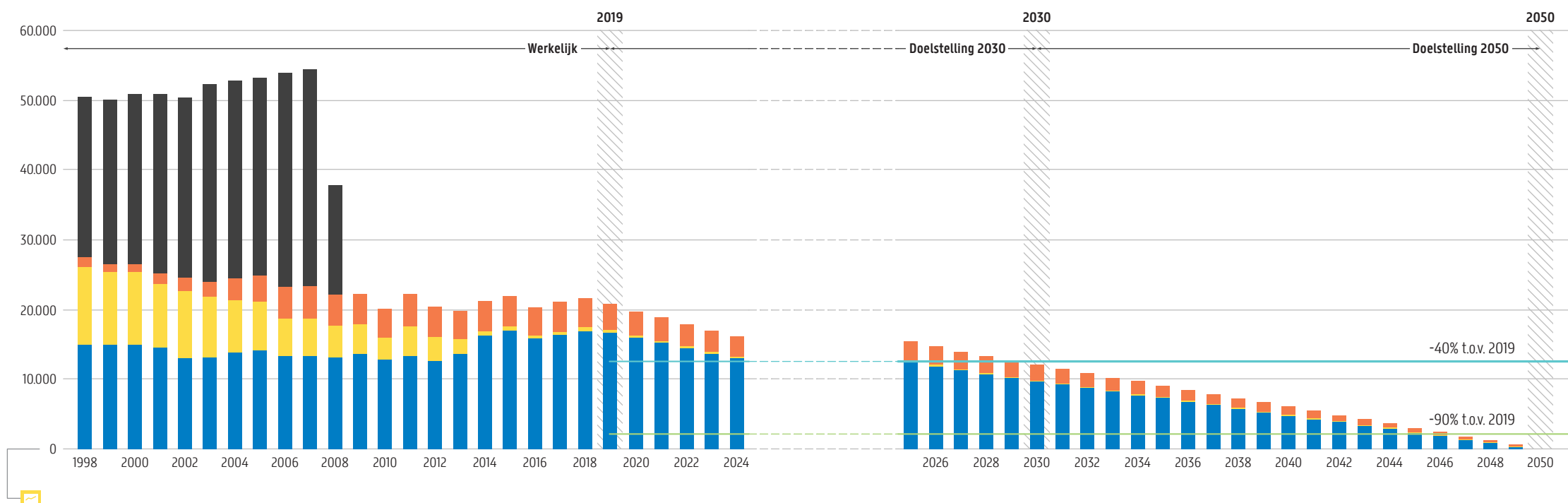
De UGent maakt jaarlijks een inschatting van haar CO₂-emissies voor scope 1 en scope 2. Voor scope 3 is enkel informatie voorhanden van het woon-werkverkeer, de dienstverplaatsingen, het waterverbruik en een deel van de afvalproductie. Het is vooral van belang om per sector een transitieplan uit te tekenen om deze emissies in de komende decennia drastisch te reduceren.

CO₂-voetafdruk van de UGent (totaal: 47.572 ton CO₂ in 2019) (Bilan Carbone v8) - Bron: Climate Lab

CO₂-uitstoot door verwarming en elektriciteitsverbruik: evolutie + doelstelling

De CO₂-uitstoot van de UGent halveerde sinds 1998, voornamelijk door de aankoop van groene elektriciteit sinds 2008. De Europese doelstelling streeft naar een bijkomende daling van 1,5% per jaar tot 2030, en vanaf dan een daling van 4,6% per jaar. Het IPCC roept evenwel op om sneller te evolueren naar CO₂-neutraliteit om de temperatuurstijging beneden de 2°C te houden.

- Grijze stroom
- Stookolie
- Warmte
- Aardolie

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Formaliseren van CO₂-voetafdruk

NIEUW

De CO₂-footprint die de voorbije 4 jaar werd berekend in het kader van stageprojecten, wordt geformaliseerd volgens ISO 14064. Zo wordt een vergelijking met gelijkaardige instellingen mogelijk. Hiervoor wordt een samenwerking opgestart met EthioTrees, een vzw opgericht door onderzoekers van de vakgroep Geografie met als doel om positieve klimaatactie en klimaatneutraliteit mogelijk te maken.

Reductie van de CO₂-emissies

NIEUW

Om de CO₂-emissies sterk te reduceren, moet de klimaatdoelstelling in de verschillende beleidsdomeinen verankerd worden. Alle beleidsplannen zullen afgestemd worden op de klimaatdoelstelling (zie ook duurzame campusontwikkeling).

GROEN & BIODIVERSITEIT

“ Dankzij de belangeloze inzet van UGent'ers, begaan met de leefomgeving en tevens experts op het vlak van biodiversiteit, heeft onze instelling nu echt een marsrichting voor een ambitieus en toekomstgericht groenbeleid waar zowel mens als natuur beter van zullen worden.”

Kris Verheyen, professor Bos- en natuurbeheer en verbonden aan het Natural Capital Research Platform

'Baanbrekers' vormen een parking op campus Sterre om tot een stadsboomgaard en breken hier en daar verharding uit om nadien in te zaaien met bloemenmengsel. Niet om een afgewerkte tuin te creëren. Wel om een statement te maken. Overbodige verharding kan een heel andere functie krijgen...

In 2019 heeft de UGent zowat 250 hectare terrein in gebruik. Daarvan is ongeveer een kwart verhard, de rest bestaat uit grasland, bos, water, struweel en akkerland. Hiervan geniet het Aelmoeseneiebos van campus Gontrode en een deel van campus Proeftuinstraat officiële bescherming. De waardevolle graslanden op campus Sterre, de groenzone van Tweekerken, de Plantentuin en een groenzone van campus UZ worden beschermd door het RUP Groen. In Melle groeit een klimaatbos. Daarnaast wordt steeds meer ingezet op ecologisch groenbeheer, meerdere zones worden extensiever beheerd en er kwamen verschillende kleine groenelementen bij.

Daartegenover staat dat 3 nieuwbouwprojecten in open groene ruimte zullen komen, waarbij een deel van de bestaande en soms erg waardevolle natuur op die plekken moet wijken. Ook onthardingsprojecten om overbodige verharding te vergroenen worden nauwelijks gefinancierd.

Als reactie daarop werd een biodiversiteitsplan opgesteld met de volgende doelstelling: De UGent behoudt en versterkt het groen en de biodiversiteit op terreinen waar ze verantwoordelijk voor is. Daarbij realiseert ze vooruitgang in zowel de kwantiteit als de kwaliteit, op campus- en op instellingsniveau en gebruikt dus een 'net gain' (nettowinst) aan groen en biodiversiteit als uitgangspunt.

Dit betekent dat de UGent:

- het aanwezige groen en biodiversiteit op haar terreinen behoudt
- werkt aan een uitbreiding en kwaliteitsverhoging van het groen op haar campussen
- groen en biodiversiteit als een volwaardige leidraad gebruikt bij beleidsbeslissingen.

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Ecologisch groenbeheer

NIEUW

Na campussen Sterre, Ardoyen en Oostende, komen er nu ook groenbeheerplannen voor de campussen Merelbeke, Farmacie en Proeftuinstraat.

NIEUW

Er wordt een toolbox ontwikkeld van nieuwe of alternatieve vormen van groenbeheer ten bate van de biodiversiteit.

Groenbehoud

NIET BEREIKT

Bij nieuwe bouwprojecten werd groen- en biodiversiteitsverlies onvoldoende in rekening gebracht. Bovendien ging tijdens het ontwerpproces geen aandacht of geld naar groencompensatieprojecten op de campus of op een ander UGent-terrein. Het goedgekeurde biodiversiteitsplan moet daar nu verandering in brengen.

BEREIKT

Er is een procedure opgesteld voor het beperken en het herstel van impact op natuur tijdens werkzaamheden.

NIEUW

Er wordt een instrument uitgewerkt, gebaseerd op de mitigatiehiërarchie (vermijden > minimaliseren > herstellen > compenseren), als ondersteuning voor beslissingen. Dit instrument zorgt voor een 'biodiversiteitscheck' in de planningsfase van het bouwproces en groencompensatie en moet net gain verzekeren.

Groenuitbreiding

NIET BEREIKT

Het klimaatbos in Melle werd niet verder uitgebreid. Wel werd een stuk landbouwgrond in Afsnee (ca. 3 ha) verkocht aan Natuurpunt, die het perceel zal bebossen.

LOPENDE

Samen met personeel en studenten werden ideeën uitgewerkt om kleine groenelementen te voorzien, zoals een tuin op campus Dunant, bloembakken op het terras van home Fabiola, een pop-uptuin op de parking van S4, ... Een deel van deze pop-uptuin is ingericht als experiment rond de aanleg van bloemrijk grasland na ontharding. De komende jaren wordt werk gemaakt van gevelbeplantingen aan gebouwen Universiteitsstraat en Farmacie, bloemenweides aan homes Kantienberg en Bertha, bomen aan home Astrid, ...

NIEUW

Overbodige verhardingen (bv. overtollige parkeerplaatsen) worden opgebroken en vergroend. Aan de Muinkschelde en op de campus Proeftuinstraat worden parkeerplaatsen omgevormd tot een groenzone; in het gebouw Plateau worden 2 binnentuinen in ere hersteld.

NIEUW

De UGent creëert kaders en ruimte waarin eigen, bottom-up-initiatieven kunnen gerealiseerd worden. Op de campussen Sterre, Heymans en Gontrode gaan studenten en personeelsleden experimenteren met low budget-oplossingen voor ontharding en vergroening.

Metten & opvolgen

NIEUW

Er wordt gewerkt aan een zinvolle indicator om de evolutie van biodiversiteit op te volgen.

WATERBEHEER

“ Momenteel zijn alle ogen gericht op de coronacrisis die een zware tol eist. Ondertussen blijven we voor een stuk blind voor een crisis die we als maatschappij al jaren (hadden moeten) zien aankomen, namelijk een watercrisis. Er wordt slechts met mondjesmaat over gecommuniceerd terwijl we al even in code geel zijn aanbeland. Eén jaar geleden trokken we al aan de alarmbel, nu is het écht tijd voor actie. Voor de UGent betekent dit praktisch maximaal ontharden, regenwater nuttig inzetten, grijs water gebruiken en verder inzetten op duurzaamheid in al zijn aspecten.”

Marjolein Vanoppen & Ingmar Nopens, waterexperten UGent

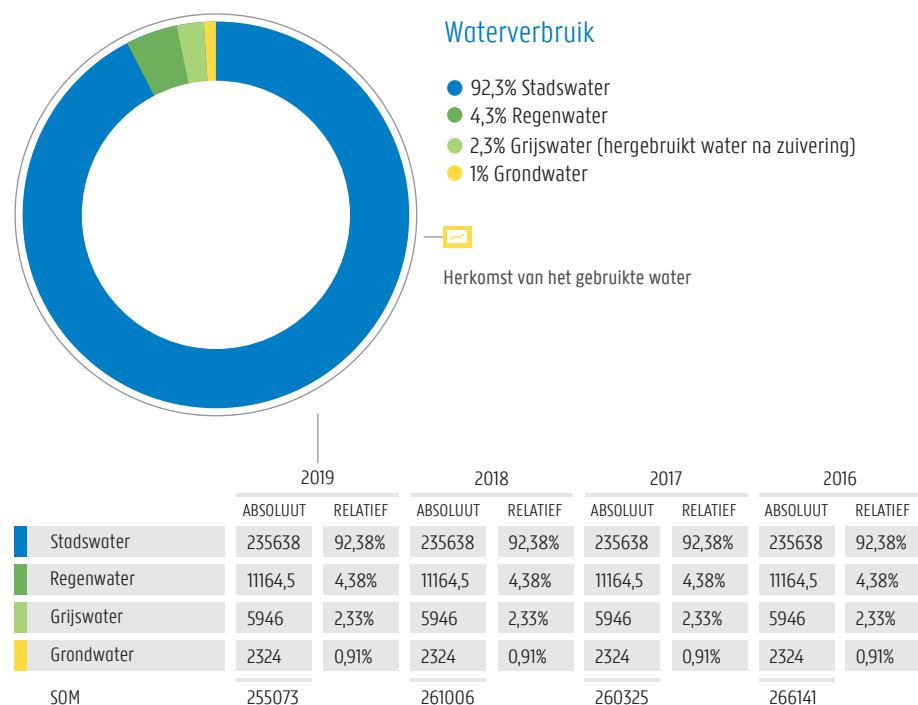
Vijver op campus Diergeneeskunde

De UGent bespaarde de voorbije 20 jaar ongeveer 40% stadswater. Naast waterbesparende technieken in de laboratoria en het hergebruik van regenwater gaat nu ook meer en meer aandacht naar het gebruik van grijswater (gezuiverd afvalwater).

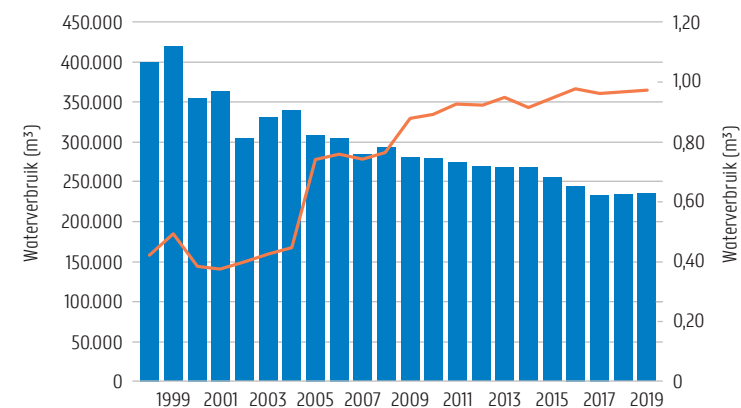
Zo wordt op campus Diergeneeskunde en in het Universitair Sportcentrum GUSB gezuiverd afvalwater (grijswater) hergebruikt voor het reinigen van stallen en het spoelen van toiletten. Bij de lopende nieuwbouw- en renovatieprojecten van het sanitair zijn hieromtrent studies opgestart.

Wateremissies worden opgevolgd met meetcampagnes op de verschillende labo-sites. Bij overschrijdingen van de emissiegrenswaarden wordt samen met de betrokken vakgroepen op zoek gegaan naar de oorzaak. Op campus Diergeneeskunde is er een waterzuiveringsinstallatie aanwezig; op de andere sites gebeurt de lozing in de openbare riolering, waar het pas na zuivering geloosd wordt in het oppervlaktewater, waardoor de milieu-impact op het ontvangende oppervlaktewater gering is.

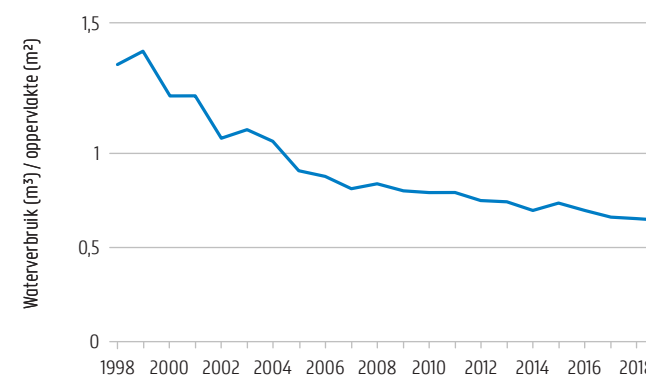
Bij de aanleg van de buitenruimte wordt geprobeerd de verharding tot een minimum te beperken. Toch is nog heel wat overbodige verharding aanwezig, vooral voor te ruim voorziene straten en autoparking.

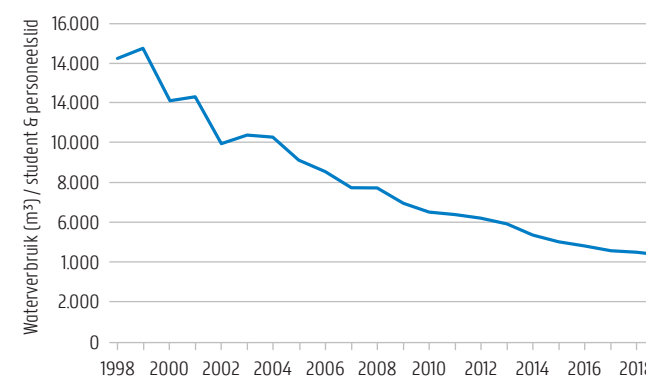
Evolutie waterverbruik & kosten

Verbruik per netto-oppervlakte

Verbruik per student en personeelslid

Waterbeleid

NIEUW

De UGent bespaarde de voorbije 20 jaar ongeveer 40% stadswater. Maar ook hier staan we de komende decennia voor enorme uitdagingen. O.a. rond het hergebruik van grijs water, regenwatervoorzieningen, ontharding van verharde oppervlakte, gebruik van grondwater, het hergebruik van grondwater uit bemalingen van UGent-werven, drinken van stadswater, ... moet nog heel wat vooruitgang geboekt worden. Een waterbeleidsplan legt de ambitie vast en tekent een pad uit voor de komende 10 jaar.

Gesloten waterkringloop

NIEUW

De haalbaarheid om afvalwater te zuiveren en vervolgens te hergebruiken wordt bij nieuwbouw en renovatieprojecten van het sanitair steeds onderzocht en indien mogelijk uitgevoerd.

Wateropvang

LOPENDE

Voor noodzakelijke verharding, bv. voor fietsenstallingen, voetpaden, brandweergangen, ... wordt zoveel mogelijk gewerkt met waterdoorlatende materialen. Ook voor daken wordt steeds de mogelijkheid van een groendak onderzocht.

NIEUW

Overbodige verhardingen (bv. overtollige parkeerplaatsen) worden opgebroken en vergroend (zie ook 'Groen en biodiversiteit').

Wateronafhankelijke campus

NIEUW

Op Eiland Zwijnaarde worden met verschillende stakeholders, waaronder Capture, onderzoeksprojecten en experimenten voorbereid om van het Technologiepark een wateronafhankelijke campus te maken. Op Eiland Zwijnaarde worden met verschillende stakeholders, waaronder Capture, onderzoeksprojecten en experimenten voorbereid om van het Technologiepark een wateronafhankelijke campus te maken.

AANKOOP- & MATERIAALBELEID

“Vooruitgang lijkt meestal traag en gestaag te verlopen. Crisissen laten zien dat dit een illusie is. Elk beetje vooruitgang creëert op haar beurt weer nieuwe problemen. Betere geneeskunde zorgt voor overbevolking, toegenomen welvaart voor overconsumptie, technologie voor complexiteit. En zo illustreerde ook de coronacrisis dat de optelsom van al die gestage vooruitgang een nieuwe wereld heeft gecreëerd, met nieuwe problemen. Om ook in de toekomst te kunnen blijven voortbouwen op de schouders van het verleden, moeten we die problemen zien om te buigen in nieuwe oplossingen. Om de mens opnieuw verantwoordelijkheid te laten nemen voor zijn wereld, moet die wereld terug op maat van die mens worden gebracht. Als we onze welvaart gebruiken om daar de technologie voor te creëren, ligt aan het eind van deze tunnel een nieuwe synthese van voorspoed zonder vervreemding.”

Rogier De Langhe, economiefilosof

Herbruikbare bekertjes zijn nu de norm op events. Intussen wordt al geëxperimenteerd met vervolgstappen, zoals op de ecomarkt, waar limonades ter plaatse gemaakt worden door siropen te mengen met kraantjeswater.

De UGent streeft naar een duurzaam aankoopbeleid. Bij nieuwe of hernieuwde raamovereenkomsten worden, waar relevant, duurzaamheidscriteria geïntegreerd. Sociale, ecologische en economische criteria moeten ten volle meespelen in alle fasen van het aankoopproces.

Zo werden in het raamcontract van bureaumateriaal heel wat producten opgenomen op basis van FSC-materiaal of gerecycleerd plastic. Er wordt ook meer en meer gestreefd naar hergebruik, bv. door producten met hervulbare patronen in het aanbod op te nemen. In samenwerking met lab-medewerkers en onderzoekers van de vakgroep Textielkunde werd daarnaast gekozen voor labojassen uit gerecycleerde polyester en biocellulose.

Voor de aankoop van PC's ging de UGent op zoek naar TCO-gecertificeerde toestellen. TCO is een internationaal label voor IT-producten en garandeert dat de productie op een milieuvriendelijke en sociaal verantwoorde wijze gebeurt. De controle gebeurt door onafhankelijke controleorganismen. Daarnaast wordt met de nieuwe leverancier een dialoog opgestart rond de volledige productieketen, om zo de risico's op mensenrechtenschendingen in kaart te brengen en te werken aan verbeteringen.

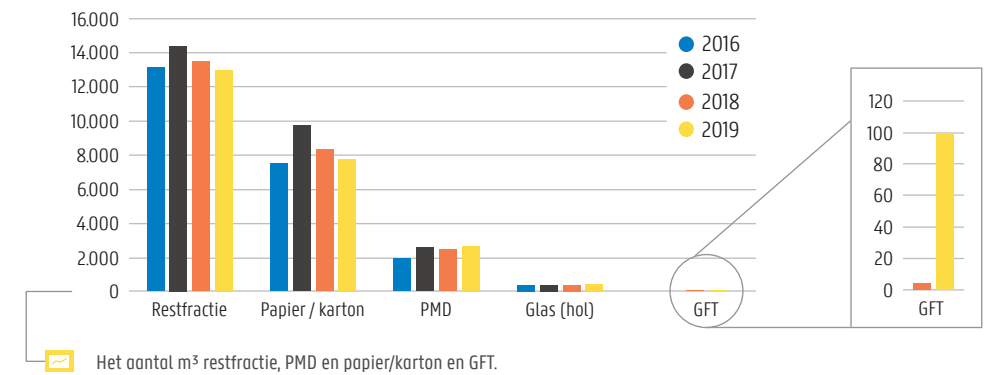
Maar ook de eisen naar bv. 'on-desk-delivery', snelheid van levering, vrijheid om te bestellen waar en bij wie men wil, ... genereren een hoge (milieu)kost. Met het project 'LOOP' wordt gezocht naar mogelijkheden om de bestel- en leveringsprocessen optimaler en duurzamer te laten verlopen.

Steeds meer afvalstromen worden uit de restfractie gehouden. Zachte en harde plastics en organisch afval worden apart ingezameld. In de openbare ruimte werden circulaire afvaleilanden uitgerold die nu elke student, personeelslid of bezoekers toelaten om naast PMD en restfractie ook papier en organisch afval selectief aan te bieden.

Bij events moet wegwerp steeds meer plaats ruimen voor herbruikbaar materiaal. Events zoals het Happy Hour geven het goede voorbeeld door enkel gebruik te maken van herbruikbare materialen en er werd een huursysteem van herbruikbare bekertjes opgezet. Studenten van D'URGENT organiseren tijdens de Ecomarkt een kledingverkoop en elk semester zorgen de studenten van de homes er via de Swapshop voor dat nuttig materiaal van de uitgaande internationale studenten terecht komen bij de nieuwe lichting. Zo wordt heel wat nutteloze nieuwkoop vermeden.

De voorbije jaren werden ook meer dan 50 drinkwaterfonteinen geïnstalleerd in de openbare ruimte, en dit aanbod blijft groeien. Zo kunnen ook de studenten vlot gratis, lekker, gekoeld en gefilterd water krijgen, zonder nood aan wegwerpmaterialen.

Huishoudelijke afvalstromen

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Ondersteunen van circulaire economie

BEREIKT

Met steun van Vlaanderen Circulair werd gezocht naar een circulair alternatief voor de courant gebruikte PVC-dragermaterialen voor o.m. tijdelijke signalisatieborden, informatiepanelen en banners. De keuze kwam te liggen op panelen en banners uit polypropyleen. Nu wordt getracht om zoveel mogelijk zelf aan de slag te gaan met deze circulaire materialen.

NIEUW

De voorbije jaren ging onvoldoende aandacht naar circulair bouwen door gebrek aan mankracht. Intussen werden verschillende onderzoekers en beleidsmedewerkers gedetecteerd die hier kennis rond opbouwen. Er wordt met hen een taskforce opgericht, die deze (versnipperde) kennis verzamelt en nieuwe kennis en expertise ontwikkelt. Naast onderzoeksvragen kunnen zij ook beleidsadviezen formuleren en de hoge ambities van lopende trajecten bewaken.

NIEUW

Er wordt geëxperimenteerd met kleinschalige, maar ambitieuze 'living lab'-experimenten rond circulair bouwen, zoals de opmaak van een materialenpaspoort, een circulair materiaal (beton, gipskartonplaten, verlichting, ...), een alternatieve manier van aanbesteden, ...

LOPENDE

Er wordt een deelplatform uitgewerkt, waar binnen de UGent-gemeenschap en eventueel erbuiten, materiaal kan ontleend, gehuurd of gekocht worden, zoals herbruikbaar cateringmateriaal, studieboeken en practicumbehoeften, labomateriaal, ... Ook de UGent-kringloopwinkel kan hierin geïntegreerd worden en zo meer bekendheid en roulatie krijgen.

Duurzaamheidscriteria toevoegen in overheidsopdrachten

LOPENDE

Duurzaamheidscriteria spelen steeds meer mee in de beoordeling van offertes (bureaumateriaal, meubilair, labojassen, chemicaliën, ...). In de komende jaren zal gewerkt worden aan extra duurzaamheidsaspecten in de raamcontracten voor broodjes, koffie, schoonmaak en IT-materiaal. Naast een duurzamere productkeuze of dienstverlening, worden ook criteria ingebouwd m.b.t. verpakking, terugnameplicht, circulariteit, ...

LOPENDE

De UGent koos voor TCO-gecertificeerde PC's en wil samen met de leverancier een onderzoek opstarten om de volledige productieketen in kaart te brengen om zo de sociale en ecologische duurzaamheid te verhogen. Ook bij de volgende aanbestedingen voor IT-toestellen en -infrastructuur zal steeds grondig overwogen worden om deze voorwaarden op te leggen.

NIEUW

Er wordt binnen de schoot van Transitie UGent een werkgroep opgestart om nog meer expertise te verzamelen rond de sociale, economische en ecologische aspecten van duurzaamheid binnen onze raamcontracten.

Verduurzamen van bestel- en leveringsprocessen

LOPENDE

In het project 'LOOP' wordt onderzocht hoe bestellingen en leveringen optimaler en duurzamer kunnen verlopen. Er worden met de Stad Gent pilotprojecten rond stadsdistributiecentra opgestart (bv. 'last mile' op een duurzame manier, overscheepplaatsen, ...). Ook zal met enkele faculteiten geëxperimenteerd worden rond interne logistieke reorganisatie (gegroepeerde bestellingen, centrale leveringsplaatsen, ...).

Weg met wegwerp

BEREIKT

Sinds 1 januari 2020 is het in Vlaanderen verboden om nog wegwerpbekers in te zetten op events. Voor grote personeels- en studentenevents wordt voornamelijk gewerkt met herbruikbare bekens, voor kleinere events met glas en porselein.

LOPENDE

Er wordt gewerkt aan een gids rond het organiseren van duurzame events, aan een ontleensysteem voor herbruikbare bekens en aan samenwerkingsovereenkomsten voor het ontlenen en afwassen van herbruikbaar cateringmateriaal.

LOPENDE

In de faculteit Economie en Bedrijfskunde werd een koffiecorner ingericht zonder wegwerpbekens onder het motto 'bring your own cup'. Dit principe wordt nu verder uitgerold over de gehele universiteit.

NIEUW

In 2021 verdwijnen de plastic waterflesjes in de bestaande automaten. De drinkwaterfonteinen vormen het alternatief.

NIEUW

In nieuwbouw en bij renovaties worden geen nieuwe drankautomaten geplaatst. De bestaande automaten worden afgebouwd, eventueel vervangen door installaties met siropen aangesloten op leidingwater.

NIET BEREIKT

Er worden alternatieven uitgewerkt voor wegwerpmateriaal dat wordt gebruikt aan de UGent (soepbekers, 'salad bowls', ...). Hier wordt verder aan gewerkt.

Reductie van restafval

BEREIKT

Op publieke plaatsen werden afvaleilanden voorzien.

LOPENDE

De inzameling van organisch afval wordt verder uitgerold. Vanaf 2021 zullen ook de keukenresten afgevoerd en verwerkt moeten worden in een biovergistingsinstallatie. Tot nog toe gebeurt dit enkel met de voedselresten van De Brug.

NIEUW

Er wordt gewerkt aan een prototype van grondstoffenmuur, waar alle nuttige huishoudelijke afvalstromen kunnen ingezameld worden (GSM's, kurk, batterijen, ...).

VOEDING

“ Door verstandige voedingskeuzes te maken, kan je veel impact hebben. Op persoonlijk vlak, maar ook voor de UGent. Mijn voorbeeld? Al jaren zijn alle lunches van de Universiteit Utrecht standaard vegetarisch. Alleen als je specifiek vlees vraagt, krijg je nog vlees op je bord of op je broodje tijdens de vergadering. Van een duurzaam statement gesproken.”

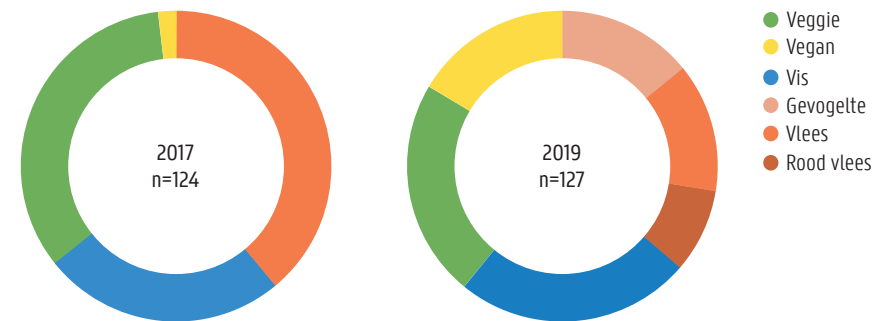
Marie Romanus, student van de Green Office

De UGent streeft naar een gezond, lekker, betaalbaar én ecologisch verantwoord voedingsbeleid, met minder vlees- en niet-duurzame visconsumptie. Zo zal in 2025 de helft van het aanbod bestaan uit vegetarische en plantaardige opties. Om dit doel stapsgewijs te bereiken, werd naast een donderdag veggiedag (met drie vegetarische gerechten op het menu, naast één vlees- of visgerecht), ook op dinsdag het vegetarisch aanbod uitgebreid (met twee vegetarische gerechten op het menu, naast twee vlees- of visgerechten). Ook het aanbod plantaardige gerechten werd verder uitgebreid.

Om het aanbod aan duurzame voeding verder te verruimen, worden heel wat selectie- en gunningscriteria rond duurzaamheid en gezondheid opgenomen in de aankoopdossiers. Zo wordt enkel gecertificeerde vis aanvaard (MSC, ASC of Global Gap), zijn de broodjes volledig plantaardig en werd het zoutgehalte van de soepen en een aantal bereide gerechten sterk verlaagd. Ook werd bij de nieuwe marktraadpleging gepolst bij de leveranciers naar duurzame varianten op de gevraagde maaltijdcomponenten. Bijvoorbeeld een lager vleesgehalte, het gebruik van lokale of biologisch geteelde groenten, vlees met een lagere CO2-voetafdruk, plantaardige alternatieven, ... Tevens werd aan de leveranciers gevraagd om nieuwe creatieve gerechten (bv. eenpansgerechten, wereldkeuken, ..), voor te stellen. Deze worden nu geleidelijk aan uitgetest en vinden hun ingang in de menusamenstelling.

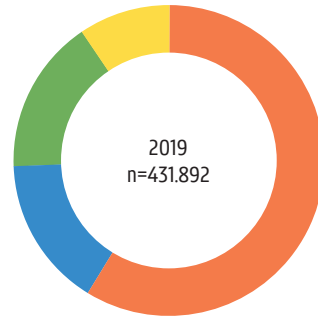
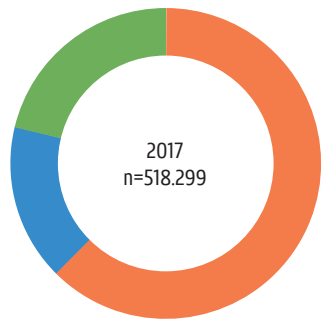
Daarnaast werden vakgroepen en centrale diensten gesensibiliseerd en ondersteund in het verduurzamen van hun catering voor vergaderingen of evenementen. Als algemene richtlijn voor een duurzame catering aan de UGent geldt dat we enkel gebruik maken van gelabelde vis, we kiezen voor vlees met een lage voetafdruk en aandacht voor dierenwelzijn en we voorzien steeds in minstens 50% gevarieerd veggie-aanbod. Een lijn die ook mooi werd doorgetrokken naar onze centrale UGent-events.

Aantal aangeboden maaltijdopties

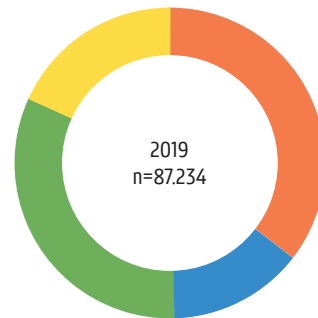
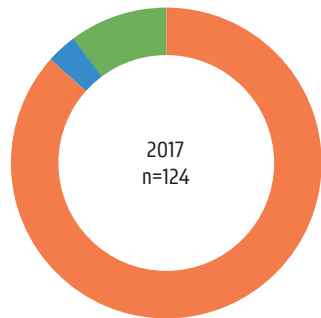
Op de Student Kick-off konden studenten kiezen voor hun favoriete vegan spread als extra plantaardig broodje op het menu van resto's en kantines.

Aantal afgenomen maaltijdopties

- Veggie
- Vegan
- Vis
- Gevogelte
- Vlees
- Rood vlees

Aantal afgenomen maaltijdopties op donderdag veggiedag

- Veggie
- Vegan
- Vis
- Gevogelte
- Vlees
- Rood vlees

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

50% vegetarisch aanbod tegen 2025

LOPENDE

Op dinsdag staan 2 vegetarische gerechten en 2 vis- of vleesgerechten op het menu, op donderdag veggiedag is de verhouding 3 op 1. Om verder te groeien naar een 50-50-aanbod, wordt voor het volgende pad gekozen: 50-50-aanbod op vrijdag vanaf academiejaar 2021-2022 / 50-50-aanbod op maandag vanaf academiejaar 2023-2024 / 50-50-aanbod op woensdag vanaf academiejaar 2025-2026.

LOPENDE

Een marktbevraging naar duurzame varianten op de gevraagde maaltijd-componenten leidde tot negen bijkomende duurzame maaltijdopties in het aanbod. Deze methodiek wordt ook bij de volgende aankoopdossiers verdergezet.

NIEUW

Bij het vernieuwen van de raamcontracten worden gerechten met runds- en lamsvlees geschrapt. Enkel een paar populaire gerechten - zoals balletjes in tomatensaus en spaghetti bolognaise - blijven op de kaart staan, al wordt gezocht naar alternatieven met een lagere ecologische voetafdruk.

NIEUW

Het aanbod van belegde broodjes in de resto's en kantines wordt in overeenstemming gebracht met de richtlijnen van de duurzame catering aan de UGent, wat betekent een gevarieerd aanbod van minstens 50% veggie, vis met een duurzaamheidslabel en een plantaardig dieet en enkel vlees met een lage voetafdruk en aandacht voor dierenwelzijn.

NIEUW

Er wordt gewerkt aan een raamcontract voor belegde broodjes, waarbij de richtlijnen van de duurzame catering gelden en de levering met duurzaam transport dient te gebeuren.

NIET BEREIKT

Er kwam nog geen aanpassing van het subsidiesysteem, waarbij het de bedoeling moet zijn om duurzame en gezonde maaltijden merkbaar goedkoper aan te bieden dan de minst onduurzame en ongezonde maaltijden. Nu de kostenanalyse van de resto's werd afgerond, kan dit nieuwe subsidiesysteem uitgewerkt worden.

Meer plantaardige gerechten

BEREIKT

Op donderdag veggiedag is enkel de plantaardige spaghetti verkrijgbaar. De evaluatie hiervan moet nog gebeuren.

LOPENDE

Het aanbod plantaardige gerechten wordt geleidelijk aan uitgebreid in functie van het beschikbare aanbod op de markt van regeneratiekeukens.

NIEUW

De soepen zonder vlees- of viscomponent worden volledig plantaardig.

Fair Trade

BEREIKT

De aangeboden rijst draagt het fair trade-label.

Duurzame voeding in de kijker

BEREIKT

De aangeboden maaltijden krijgen gezondheids- en ecologische impactscores en via nudging, bv. door op de menuborden de veggie-gerechten als eerste te vermelden, wordt de klant verleid tot een duurzame keuze.

NIEUW

Voor de catering op publieksevents, zoals het Happy Hour of de nieuwjaarsreceptie, wordt verder gegaan dan de algemene richtlijnen van duurzame catering. Op die manier straalt de UGent haar duurzaam karakter uit. Het aanbod is dan 50% plantaardig, 25% vegetarisch en 25% met vlees- of viscomponent.

Beperken van voedseloverschotten

LOPENDE

De voedseloverschotten in de resto's werden geanalyseerd en er werd een nieuwe tool ingevoerd voor stockbeheer waardoor aankopen beter gepland kunnen worden.

LOPENDE

Vóór elke vakantieperiode organiseren de resto's een 'Duurzame Week', i.e. een 'restjes'week, om zo alle maaltijden die nog in de frigo of diepvries zitten zo veel mogelijk te kunnen bereiden. Resterende ongeopende en koelverse producten worden dan geschonken aan de Voedselbank of aan sociale keukens.

NIEUW

Er wordt geëxperimenteerd in resto Dunant met het 'Too Good To Go'-principe, waarbij de voedseloverschotten in de resto's bij sluitingsuur aangeboden worden aan burens.

NIEUW

Er worden strategieën bekeken om de voedseloverschotten bij de gebruiker te beperken zoals twee portiegroottes bij pasta's en/of het voorzien van studentvriendelijke Restorestjes-dozen.

Experimenteerruimte

NIEUW

Met de sluiting van resto Sint-Jansvest, verdween ook het proeflabo voor vegetarische grootkeukenmaaltijden. Afhankelijk van het type project, zal nieuwe experimenteerruimte gecreëerd worden in één van de overblijvende resto's om samen met het restoponeel nieuwe duurzame stappen uit te testen. Zo kan geëxperimenteerd worden met zuivelproducten met een bio-label, zodat er meer aandacht is voor dierenwelzijn, lokale productie en betere landschapskwaliteit, of worden vervangen door plantaardige varianten. Of er kan bekeken worden of bv. sapjes, fruit of soep deels kunnen aangeboden worden vanuit het korteketenaanbod.

WERKEN AAN DE UGENT

“ Het nieuwe loopbaanmodel voor onze academici kreeg heel wat bijval, ook internationaal. Een overwegend kwantitatief en outputgedreven academisch toetsingsinstrumentarium maakte plaats voor talentontwikkeling en groei. Want als je onderzoekers evalueert op basis van kwantitatieve outputindicatoren, is het onvermijdelijk dat er een impliciete aanname ontstaat van meer is beter dan minder. Academici moeten net de vrijheid krijgen om excellent (high risk) research uit te voeren rond thema's die hen interesseren. Kwaliteit primeert boven kwantiteit.”

Rik Van de Walle & Mieke Van Herreweghe, rector en vicerector UGent

Opningsstoet, op weg van de Sint-Baafskathedraal naar de Aula.

In de provincie Oost-Vlaanderen is de UGent met ongeveer 9.000 personeelsleden veruit de grootste werkgever. In het UZ Gent zijn ook nog eens 6.100 mensen werkzaam.

De UGent wil een betrokken en zorgzame werkgever zijn die maximale talentontwikkeling nastreeft. Ze wil een inspirerende en stimulerende werkomgeving creëren waarin naast resultaten ook de mens centraal staat. Dit engagement werd vertaald in een nieuw loopbaanmodel voor onderzoekers en zelfstandig academisch personeel. Een open en ondersteunende organisatiecultuur is prioritair, waarbij collega's niet elkaars concurrenten voor schaarse bevorderingsplaatsen zijn, maar bondgenoten in het ondersteunen en stimuleren van ieders verdere ontwikkeling én van de ontwikkeling van het team waartoe zij behoren.

De UGent draagt tevens de ontwikkeling en de begeleiding van haar personeel hoog in het vaandel. Permanente opleiding wordt gestimuleerd en de begeleiding van nieuwe personeelsleden staat hoog op de agenda. Talentontwikkeling is een rode draad bij werving en selectie, loopbaanontwikkeling, opleiding en vorming, en interne en externe mobiliteit.

Met een psychosociaal welzijnsbeleid wil de UGent psychosociale risico's zoals stress en relationele moeilijkheden op het werk zoveel mogelijk voorkomen. Er werd een 'Trustpunt' opgericht, een centraal aanspreekpunt voor medewerkers voor alle psychosociale risico's en voor studenten voor grensoverschrijdend gedrag. 'Trustpunt' bestaat naast vertrouwenspersonen uit een netwerk van vertrouwenscontacten in de faculteiten en UCare, het opvang en nazorgteam bij schokkende gebeurtenissen in een UGent-context. 'Trustpunt' focust zowel op beleidsvorming en preventieve acties als op het behandelen van meldingen van psychosociale risico's en/of grensoverschrijdend gedrag. Naar het bestuur toe heeft het een belangrijke signaalfunctie om structurele knelpunten onder de aandacht te brengen en beleidsadviezen te formuleren.

DUURZAAMHEIDS- AGENDA

Duurzame loopbanen stimuleren

BEREIKT

Er werd een nieuw loopbaanbeleid voor (contractueel) wetenschappelijk personeel uitgewerkt, uitgaande van faire en transparante arbeidsvoorwaarden. Standaard wordt o.m. voorzien in contracten van onbepaalde duur (in de plaats van een opeenvolging van contracten van bepaalde duur), een functionele loopbaan (met verloning volgens wetenschappelijke anciënniteit en diploma), een aanvullend pensioenplan en een vorm van loopbaanbegeleiding.

BEREIKT

De manier van evalueren en bevorderen voor zelfstandig academisch personeel werd grondig hertekend: voortaan krijgt elke ZAP-lid een individuele HR-commissie, waarin ambities voor de toekomst, feedback en loopbaanbegeleiding centraal staan. Het nieuwe bevorderingsbeleid stapt af van a priori gepersonaliseerde doelstellingen en zet sterk in op de ontwikkeling en ontplooiing van ieders talenten en kwaliteiten. Het nieuwe systeem vertrekt van wederzijds vertrouwen en intrinsieke motivatie in plaats van controle. De UGent biedt zo een antwoord op de signalen van toenemende druk op de huidige invulling van de job van het ZAP. Het

nieuwe ZAP-loopbaanmodel van de UGent wordt intussen gezien als een internationaal toonvoorbeeld van duurzame loopbaanplanning, uitgaande van talentgericht 'people management'.

Continue & open feedback

LOPENDE

Binnen het loopbaanbeleid wordt gewerkt aan een evaluatiemodel dat meer vertrekt vanuit een vertrouwensrelatie tussen de werknemers en hun leidinggevend en het delen van open en onmiddellijke feedback.

Leiderschapontwikkeling

BEREIKT

Er wordt een leiderschapstraject ontwikkeld voor (nieuwe) leidinggevend, inclusief een traject voor promotoren van een doctoraat en vakgroepvoorzitters. Dit programma omvat o.m. opleidingen en coaching.

Aandacht voor welbevinden – Verdere uitbouw van een psychosociaal welzijnsbeleid

BEREIKT

Het team van vertrouwenspersonen is uitgebreid en omgevormd tot 'Trustpunt'. Ook tijdens de coronamaatregelen houden de vertrouwenspersonen en vertrouwenscontacten de vinger aan de pols en geven medewerkers via artikels in de personeelsnieuwsbrief informatie en tips over veerkracht, piekeren, slaap, ...

LOPENDE

Om elke UGent'er mee verantwoordelijk te maken voor het welbevinden op het werk, is aan alle faculteiten en directies gevraagd om in opvolging van de UGent-brede welzijnsbevraging een actieplan op te maken om positieve punten verder te versterken en te werken aan specifieke knelpunten.

Administratieve vereenvoudiging

LOPENDE

Er wordt een elektronisch personeelsdossier (EPD) uitgewerkt met een verzameling gedigitaliseerde documenten voor alle UGent-medewerkers.

SOCIALE INCLUSIE & MENSENRECHTEN

“ De superdiversiteit is een feit, zeker in grootsteden. Alleen zien we dat vandaag niet altijd weerspiegeld in onze instellingen. Daarom wil de UGent zich meer dan ooit inzetten voor verandering. Diversiteit kan immers universiteiten en het onderwijs in het algemeen helpen om andere kennis, ideeën en inzichten binnen te brengen zodat men vanuit andere blikken naar de zaken kan kijken. Diversiteit kan dus heel innovatief werken.”

Khalid Benhaddou, coördinator Onderwijsnetwerk Islamexperten, opdrachtgever diversiteit UGent

Met 'UGent in zicht: talent op komst' biedt de UGent middelbare scholieren met een migratieachtergrond een jaar lang extra begeleiding aan om de stap van de middelbare school naar de universiteit voor hen te verkleinen.

De UGent is zich bewust van het feit dat de steeds groter wordende diversiteit in onze samenleving nog altijd onvoldoende weerspiegeld wordt in de auditoria en op de werkplekken en wil daar op een actieve en integrale manier aan werken. Samenwerking met het secundair onderwijs en externe partners is hierbij van cruciaal belang ('niets over ons zonder ons').

Dit alles werd enerzijds concreet gemaakt in een nieuw diversiteitsbeleids- en actieplan 2019-2023. Hierbij werden aan de hand van kruispuntdenken op een inclusieve manier vier strategische doelstellingen opgesteld:

- De UGent heeft een instellingscultuur die de in de maatschappij aanwezige superdiversiteit faciliteert.
- De UGent beschikt over een performante organisatiestructuur die kennisopbouw bevordert, het draagvlak voor diversiteit vergroot en de uitvoering van een geïntegreerd en inclusief diversiteitsbeleid faciliteert.
- De instroom van studenten en medewerkers uit ondervertegenwoordigde groepen is vergroot en versterkt.
- De doorstroom van studenten en medewerkers uit ondervertegenwoordigde groepen is vergroot en versterkt.

Anderzijds zullen vijf faculteiten met concrete acties aan de slag gaan in het kader van de universiteitsbrede beleidskeuze 'diversiteit'.

Verder stimuleert de UGent het respect voor de mensenrechten en minimaliseert ze de risico's op mensenrechtenschendingen. Het mensenrechtenbeleid van de UGent is geïnspireerd op de basisprincipes van de VN voor het bedrijfsleven en de mensenrechten en de aanbevelingen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Concreet zal de UGent niet bijdragen tot, noch voordeel halen uit, schendingen van mensenrechten. Daarnaast ondersteunt en ontwikkelt de UGent activiteiten die de toepassing van mensenrechten bevorderen. Om te voorkomen dat er voordeel wordt gehaald uit mensenrechtenschendingen, worden samenwerkingen met een externe partner preventief aan een mensenrechtentoets onderworpen. Om te kunnen reageren op toekomstige mensenrechtenschendingen, bevat elke samenwerkingsovereenkomst een mensenrechtenclausule. Dit laat toe de samenwerking te beëindigen wanneer de partner betrokken is bij een ernstige of systematische schending van mensenrechten.

Meer info: diversiteitsbeleids- en actieplan 2019-2023:

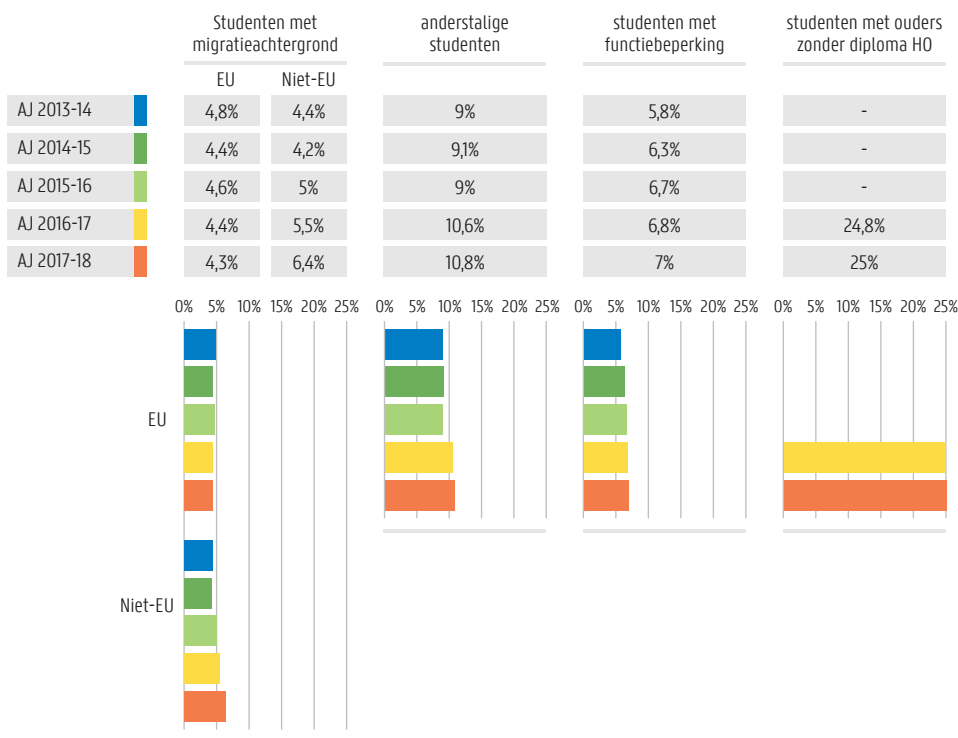
<https://www.ugent.be/nl/univgent/waarvoor-staat-ugent/diversiteit-en-gender>

Meer info mensenrechtenbeleid:

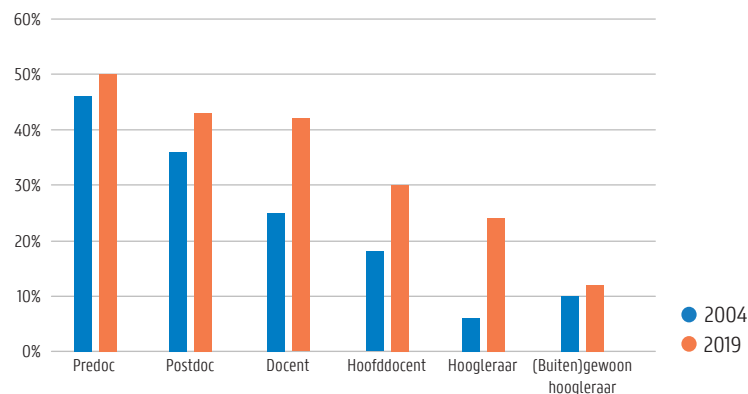
<https://www.ugent.be/nl/univgent/waarvoor-staat-ugent/mensenrechten>

Evolutie van de instroom van kansengroepen aan de UGent

Evolutie percentage vrouwen per wetenschappelijk statuut

DUURZAAMHEIDS-AGENDA

Versterken van het diversiteitsbeleid in de organisatie

LOPENDE

Leerlingen in secundaire scholen worden gesensibiliseerd en geïnformeerd over hun mogelijkheden in het hoger onderwijs door hen in contact te brengen met succesvolle studenten (rolmodellen) uit diverse doelgroepen. Hiervoor wordt samengewerkt met de Associatie Universiteit Gent.

LOPENDE

De UGent biedt talentvolle leerlingen met een migratieachtergrond een uniek jaartraject aan over studiekeuze en waardevolle academische vaardigheden met 'UGent in Zicht'. Het gaat om een traject op maat waarbij laatstejaarsleerlingen met een migratieachtergrond onder begeleiding een actief studiekeuzeproces doorlopen.

LOPENDE

In het Voortraject voor Anderstalige Nieuwkomers worden anderstalige nieuwkomers voorbereid op het volgen van Nederlandstalig hoger onderwijs en begeleid bij het maken van een gepaste studiekeuze. Samen met de Arteveldehogeschool en HOGENT werd de werking uitgebreid en speelt het aanbod nu ook sterker in op de noden van kandidaat-studenten die een professionele bachelor willen volgen.

LOPENDE

Vluchtelingen kunnen terecht bij een aanspreekpunt voor informatie op maat. Het aanspreekpunt organiseert ook infosessies voor vluchtelingen en hun begeleiders met info over de toelatingsvoorwaarden, studiefinanciering, taalcursussen, voorbereidingsmogelijkheden en ondersteuning tijdens de studies.

NIEUW

Om specifieke doelgroepen te bereiken, is een 'outreaching' aanpak vereist. In samenwerking met Gentse middenveldorganisaties en met studentenverenigingen werd onder de naam 'DurfDiversDenken' op youtube, instagram, facebook en twitter een eigen pagina aangemaakt met filmpjes, stellingenweken met vraag en antwoord, online meetings enz. om laatstejaarsstudenten met een migratieachtergrond laagdrempelig en interactief te begeleiden bij hun studiekeuze.

NIEUW

De Sociale Dienst zal werken aan een ruimere bekendmaking van haar aanbod door de website te verbeteren, aanwezig te zijn op infodagen, enz.

Het verhogen van de instroom van medewerkers uit ondervertegenwoordigde groepen

NIEUW

Er wordt nagegaan op welke manier selectie- en aanwervingsprocedures aangepast kunnen worden om meer diversiteit bij medewerkers te verkrijgen.

NIEUW

De mogelijkheid wordt onderzocht om vluchtelingen en/of nieuwkomers a.d.h.v. competentieprofielen stage te laten lopen binnen bepaalde functies aan de UGent. Na een positieve evaluatie zou een contract onbepaalde duur kunnen worden aangeboden.

Het verhogen van de doorstroom van studenten uit ondervertegenwoordigde groepen

LOPENDE

Studenten die als mentor willen fungeren, nemen het universiteitsbreed keuzevak 'Coaching en diversiteit'. Ze krijgen een theoretische inleiding waarin ze kennismaken met een aantal concepten zoals coaching, interculturele communicatie en diversiteit. Daarnaast zijn ze een academiejaar lang mentor van een eerstejaarsstudent. Alle studenten met een eerste inschrijving aan de UGent kunnen een mentor aanvragen, maar er wordt prioriteit gegeven aan studenten uit de doelgroepen.

NIEUW

De aandacht voor diversiteitsbewust lesgeven wordt meegenomen in het bestaande en vernieuwde ondersteuningsaanbod voor lesgevers. Daarnaast wordt een training aangeboden aan opleidingsverantwoordelijken om een diversiteitsbeleid binnen de opleiding op te zetten en/of te versterken.

Het stimuleren van het respect voor de mensenrechten en het minimaliseren van de risico's op mensenrechtenschendingen

LOPENDE

Elk nieuw institutioneel akkoord wordt aan een mensenrechtentoets onderworpen die bestaat uit twee vragen: (1) Is het waarschijnlijk dat de activiteiten tijdens de samenwerkingen bijdragen tot schendingen van mensenrechten? (2) Is de partner betrokken bij ernstige of systematische schendingen van mensenrechten? Bij een risico op (betrokkenheid bij) mensenrechtenschendingen wordt de samenwerking steeds voorgelegd aan de Commissie Mensenrechtenbeleid (CMRB). De CMRB adviseert na onderzoek over de geplande samenwerking en mogelijke risicobeperkende maatregelen. Als geoordeeld wordt dat de activiteiten een negatieve impact hebben op mensenrechten, kan men maatregelen treffen om (het risico op) een negatieve impact te beperken. Wanneer de partner betrokken is bij mensenrechtenschendingen, kan de partner haar beleid wijzigen. In sommige gevallen is samenwerken niet mogelijk.

LOPENDE

Alle nieuwe institutionele samenwerkingsovereenkomsten bevatten een mensenrechtenclausule. Deze laat toe de samenwerking te beëindigen wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat één van de partijen betrokken is bij een ernstige of systematische schending van mensenrechten. De clausule wordt alleen toegepast als een laatste redmiddel, na het aangaan van een dialoog met de partnerinstelling.

LOPENDE

De UGent ondersteunt en ontwikkelt ook initiatieven die de toepassing van mensenrechten bevorderen, zoals:

- Het interdisciplinair onderzoeksconsortium 'Human Rights Research Network'.
- De Amnesty Leerstoel aan de UGent, die jaarlijks gaat naar een persoon die een bijzondere bijdrage levert in het domein van de mensenrechten.
- Het universiteitsbreed keuzevak 'mensenrechten: multidisciplinaire perspectieven'.
- Het vieren van 70 jaar mensenrechten met een mensenrechtenweek.
- Lidmaatschap van Scholars at Risk, waardoor vervolgte academici tijdelijk een positie aan de UGent wordt aangeboden.

GRI-INDICATOREN

GRI-indicator

Verwijzing

STANDAARD INFORMATIEVOORZIENING	
	p. x, www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > algemene standaarden
SPECIEKE STANDAARD INFORMATIEVOORZIENING	
ECONOMISCHE PRESTATIE-INDICATOREN	
Economische prestaties: EC1, 3 > 4	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > jaarverslag 2019
Aankoopbeleid: EC9	p.x, www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > aankopen
MILIEUPRESTATIE-INDICATOREN	
Aankoopbeleid: EN1, 2, 32	p.x, www.ugent.be/duurzaamheidsrapport > aankopen
Energie en water: EN3, 6, 8 > 10	p. x, www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > opvolging energiebeleidsplan 2019
Biodiversiteit: EN11	p.x
Emissies: EN 15, 16, 21	p.x, www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > luchtemissiemetingen 2019
Afvalwater: EN22, 26	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > wateremissiemetingen 2019
Afvalstoffen: EN23	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > afvalstoffenproductie 2019
Naleving: EN29	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > jaarverslag van de milieucoördinator 2019
Begroting: EN31	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > jaarverslag 2019
Klachtenprocedure milieu: EN34	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > jaarverslag van de milieucoördinator 2019
SOCIALE PRESTATIE-INDICATOREN	
Werkgelegenheid: LA1, 2	www.ugent.be/duurzaamheidsrapport > jaarverslag 2019
Gezondheid, veiligheid en psychosociaal welbevinden: LA5, 6, 8, 16, HR3, 4, PR1	www.ugent.be/duurzaamheidsrapport > jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk 2019
Opleiding en onderwijs: LA9 > 11	https://www.ugent.be/intra/m/loopbaan
Diversiteit en gelijke kansen: LA12, 13, HR5	p.x, www.ugent.be/duurzaamheidsrapport > jaarverslag diversiteits- en genderbeleid 2017
Aankoopbeleid: LA14, HR1, 10, 11, SO9, 10	p.29, www.ugent.be/duurzaamheidsrapport > aankopen
Lokale gemeenschap: SO1, 2	p.x
Klachtenprocedure: S011	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > jaarverslag 2019
Evaluatie: PR5	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > onderwijskwaliteitszorg
Marketing: PR6	p.x
Privacy: PR8	www.ugent.be/duurzaamheidsverslag > privacyregels

MET DANK AAN

De commissie Duurzaamheidsbeleid
Green Office Gent
het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling
de denktank Transitie UGent
Thomas Block & Arnold Janssens (opdrachthouders duurzaamheid)
& Khalid Benhaddou (opdrachthouder diversiteit)

Ann Buysse, Korneel Rabaey, Koenraad Jonckheere, Michiel Dehaene,
Marjolein Vanoppen, Bernard Mazijn en Michel De Paepe voor de
input en de feedback.

De vele collega's die een bijdragen leverden aan deze publicatie:
Annik Leymans, Esther De Smet, Inge Van Nieuwerburgh,
Vincent Eechoudt, Nancy Terryn & Ignace Lemahieu (directie
Onderzoeksangelegenheden); Katrien De Bruyn, Leen Van Gijssel &
Ilse De Bourdeaudhuij (directie Onderwijsangelegenheden);
Greet Persoon, Koen Houthoofd, An Van Goethem, David van der Ha,
Pieter Van Vooren, Mario Vaerewijck, Andy De Prez, Wim Dewitte,
Steven Dierickx, Nadine Aelbrecht, Riet Van de Velde & Sara Drieghe
(directie Bestuurszaken); Vera Putteman, Dirk Covent,
Renaat De Munter & Dominique Van Acker (directie Studenten-
voorzieningen); Helmut Leydens, Klara Schoorisse,
Stephen Moerdyck, Caroline Lievens & Geert Van de Gucht (directie
Financiën); Jasmien Van Daele & Tine Brouckaert (directie Personeel
en Organisatie); Lina Avet, Benjamin Van de Velde, Jan De Doncker,
Ellen Lauwereys, Miranda De Laet, Fabienne Van Overschelde
& Els Van Damme (directie Gebouwen en Facilitair Beheer);
Dieter Roefs, Martijn De Keere & Johan Van Camp (directie
Informatie- en communicatietechnologie); Guido Van Huylenbroeck
(directeur Internationalisering)

Hilde Christiaens, Wim Dewitte, Anneke D'Hollander, Nic Vermeulen
& Christophe Vander Eecken voor de foto's, Aagje Monballieu voor de
redactie en Wild van Vorm voor de vormgeving.

